

9de Aarg.

1878.

16de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af S. Ehrhardsen.

15de November — 21de Hefte.

Decorah, Iowa

B. Amundsen, Bog- og Accidents-Drøkker.

1878.

For Hjemmet,

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning,

begynder med 1878 sin 9de Aargang.

Det indeholder et afvejlende og omhyggeligt udvalgt Læsestof bestaaende af historiske Skildringer, Efterretninger om Opfindelser og Opdagelser, Missionsberetninger, Rejsebeskrivelser, Skildringer af Lande og Folt, Dyre- og Planteliv, samt

Fortællinger, Digte og Blandinger.

Det udkommer med 2 Ark i Omflag 2 Gange om Maanedn (15de og 30te) og koster \$2.00, (til Norge og Danmark \$2.50) om Aaret i Forskud. Dermed er ogsaa Portoen betalt. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit. Pengene sendes helst i Money Order, Drafts, (helst paa Chicago) eller Registered Letters, da Posterne ikke overalt ere sikre. Nye Subskribenter behøge at melde sig snarest muligt. Denne Aargang kan faaes fra No. 1.

Adresse: **K. Thronsen**, Drawer 14, Decorah, Iowa.

Vil man benytte anden Mandts Hjælp til at indsende Pengene, da se til, at Bedkommende er paa lidelig.

ST. OLAF'S SCHOOL,

en luthersk Høiskole for Gutter og Piger, Northfield, Minnesota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er \$30.00 for Skoleaaret (10 Maanedn) og for en Termin i Forhold. Kost billig. Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren

E. Mohr, Northfield, Minn.

Ældre Bind af For Hjemmet

1ste Bind (1876. I) se 3die Side af Omflaget.

2te Bind (1876. II) indeholdende de interessante Fortællinger *Pleie datteren* og *De to Blinde*, samt meget andet interessant Læsestof tilsendes portofrit for 85 Cts., begge disse Bind for \$1.25.

3de Bind (1877. I) indeholdende de fortrinlige Fortællinger *Alpeflokken*, *Mod Himlen* (Kovfatterindens Ungdomshistorie), *Datlen fra Amerika*, *En Gut fra Londons Gader*, saavel som flere mindre Fortællinger, den interessante historiske Skildring *Karl den 12te i Norge*, henimod 30 andre storre og mindre Artikler, adskillige Digte, 15 Gaader og 116 Blandinger tilsendes portofrit for \$1.00.

4de Bind (1877. II) indeholdende sidste Afdelig af Fortællingen *Mod Himlen* (Kovfatterindens Hustru), Fortællingerne *Djetjæren*, *Alene*, *En Juleaften paa Gaarden* samt meget andet fortrinligt Læsestof tilsendes portofrit for \$1.00, begge disse Bind for \$2.00.

5de Bind (1878 I) indeholdende 1ste Halvdel af den interessante Skildring "*Abelip Ashton eller den nye Robinson*", *Martoren i St. Andrews*, *Jacob Flints Rejse*, *Artimedes*, m. m., sendes portofrit for \$1.00. Alle 5 Bind pr. Ekspres for \$3.50.

Hvert Bind bestaar af 12 Hefter og udgjør 384 store Ittaafider, Titelflad og Indholdsregister indbefatt.

Adresse: **K. Thronsen**,

Drawer 14, Decorah, Iowa.

For Hjemmet,

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

9de Aarg.

15de November 1878.

21de Hefte.

Philip Ashton

eller den nye Robinson.

En sandfærdig Fortælling af Dr. G. H. v. Schubert.

(Slutning.)

Bor Oboer vidste aldeles ikke, hvorledes han tilfulde skulde udtrykke sin Glæde og Taknemmelighed mod disse godgjørende Menesker. Han beskrev dem alle de gode Frugter og andre Naturgaver, som fandtes paa hans Ø, og tilbød sig i et Fartøi at rære deres Veiviser til Pifang- og Kofosnøddeplantagerne ved Kysten. Da han omtalte den i Nærheden af hans Bolig liggende Plantage i Bambusrørbugten, smilede nogle af Folkene og sagde, at denne var dem særdeles vel bekendt; thi de havde selv anlagt den for atten Aar siden, men havde senere ikke seet den. Ogsaa Palmesøndagsbugten kjendte de, men havde allerede paa deres Tid fundet den forladt af Menesker og Husene uden Binduer og Tage. Forøvrigt erfarede Philip nu ogsaa af de Fremmede, hvem og hvorfra de oprinde

lig vare, og hvad der havde ført dem hid til Roaton; thi tvende af de Yngste iblandt dem, som omtrent vare af Philips Alder, bleve snart meget snaksomme og fortrolige med ham. Dele Selskabet udgjorde atten Mænd af europæisk Herkomst. En Olding, som de kaldte Fader Hove, var deres Hovedsmand. En Indianerinde tjente hos dem som Vasse, og Koffepige, og en Neger var i John Symonds Tjeneste. De Vidre iblandt dem vare fødte i England, kun nogle af de Yngre i Amerika. John Hove, Hovedsmanden, og en vis John Ford vare for nogle og tredive Aar siden i Handelsforretninger med Perler og sin Skildpadde komne til Antillerne og derfra til Hondurasbugten, hvor de i Selskab med en temmelig stor Mængde af deres Landsmænd tildels med Koner og Børn havde nedsat sig og

drevet en meget fordelagtig Handel. Men deres Opholdssted var meget usundt, saa at Konerne og mange af Mændene døde; desuden vare de saa udsatte for fiendtlige Overfald af Spanierne, at de maatte bringe sine største Kostbarheder ombord i Fartøier og seile igjennem farlige Sunde imellem Klipper og Sandbanker hertil, hvor de anlagde to Plantager paa en liden, blot to Mile fra Noatan beliggende Ø, ved Navn Barburet, og tillige en her paa Østfiden af Noatan. De levede fire Aar i denne Egn; men da her saa sjelden gaves Anledning til Samkvem med europæiske Skibe, men desto oftere til Angest, Uro og Fortrædeligheder ved Søroveres Besøg, drog de igjen over til et bedre beliggende og sundere Sted paa Honduraskysten. Der tilbragte de nu over ti Aar i Fred og Velstand, indtil Spanierne for nogen Tid siden af Misundelse over disse Englænderes Handel vilde gjøre et Angreb paa dem fra Østfiden, medens Indianerne samtidig skulde overfalde dem tillands. John Hope havde imidlertid erfaret denne Plan og var endnu i rette Tid med sine Folk undgaaet den truende Fare. Mændene havde foruden endel af deres rede Penge og største Kostbarheder bragt med sig to Tønder Mel og andet Mundforraad, Geværer, Jagthunde og alle Slags Redskaber til Skildpaddesfangst, og for Diebliffet havde de for de besværlige Insekters Skyld ikke nedsat sig paa sit tidligere Opholdssted, Barburet, men paa en liden nærliggende Ø, der ligesom Røddæmningsbanken ved Philips Bo-

pæl var uden Træer og Buste og derfor fri for Stiffluer. Denne lille Ø kaldte de Fredensborg. Derfra gjorde de hyppige Baadrejser til Nabøerne for at hente sig Levnetsmidler, Brænde, Drickesvand og Bygningstømmer til to Huse; paa en af disse Rejser vare de idag ogsaa komne til Noatan.

Man gav nu Philip Valget mellem at blive paa sin Ø eller at slutte sig til Hope og hans Folk og ledsage dem. Uden Betænkning foretrak han det Sidste; thi i Ensomheden havde han mere end nogenstunde lært at sætte Pris paa den Lykke at kunne omgaaes Mennesker. Endnu samme Dag reiste han derfor med Folkene til Fredensborg, hvor de til hans øvrige Klædningsstykker endnu forærede ham en stor Overfrakke til Bestyrelse imod Ratteduggen, indtil de to Huse kunde blive færdige.

Saameget er vist, at Hope og hans Folk ikke vare Sørovere eller overhovedet gjorde sig skyldige i Noget, som kunde gjøre Omzangen med dem farlig for Sjælen eller strafbar; men et godt Selvfab kunde man dog heller ikke kalde dem. De vare brave, men for Størstedelen yderst raa Søfolk, der havde vænnet sig saaledes til at bande og seerje og lade Munden løbe med alle Slags letfindige og usømmelige Ord, at disse stakkels Mennesker ikke mere følte eller indsaa det Upassende og Syndige deri. Kun John Symonds gjorde en hæderlig Undtagelse herfra, medens endog den gamle Hope ikke bluedes ved at vanære sit graa Hoved med mangen Matros Ed. Philip erkjendte sig allerede den

anden Dag efter sin Sammenkomst med disse Mænd om, hvilken Datum og Dag i Ugen det var, og da han nu igjen fik vide, naar det var Søndag, feirede han denne Herrens Dag paa sin hos det gammelengelske Folk temmelig almindelig antagne, fromme Maade. Høpe og hans Folk saa, som det syntes, med Forundring herpaa; thi hvad Søndagens Helligholdelse angik, stode de desværre heri endog tilbage for Ned Low, da de arbejdede paa den ligesom paa en Hverdag. Det varede imidlertid neppe en Time, førend først Symonds, derpaa den gamle Høpe og tilsidt næsten hele det øvrige Mandskab kom til; de satte sig i en Halvfreds om Philip, og Høpe bad ham, idet han tog sin Høpe af, at han vilde forelæse dem en Bøn og Noget af Guds Ord. Philip var strax villig dertil, og fra nu af anmodede Symonds saavel som Høpe ham næsten hver Morgen, men ialfald hver eneste Søndag om at bede med dem.

De gode Folk, blandt hvilke der kun var en, nemlig Symonds, som kunde læse, viste i hele deres Væsen et Exempel paa, hvad der kan blive af et Menneske endog med gode naturlige Anlæg og med en Begyndelse i den kristelige Erkjendelse, naar han lever udenfor alt kirkeligt Samfund, er berøvet Prædikenen og Læsningen af den hellige Skrift og kun er overladt til Hverdagslivets Sysler og Bestræbelsen for at erhverve sig det daglige Brød. Den gamle John Høpe havde saavel som flere af hans Folk i sin Ungdom nydt en god, kristelig Undervisning, og dette

Grundlag hos ham var blevet den gyldne Traad, der forsaavidt havde fastholdt og bevaret ham selv og ved ham tillige hans Sønner og Folk, at de ikke vare styrtede i andre grove Lasters Afgrund; thi Enhver, som ikke havde hørt disse Mennesker tale, vilde have holdt dem for ærbare eller, efter det almindelige Udtryk, stikkelige Folk. Forøvrigt har det vist ogsaa alene været denne gyldne Traad, der vedligeholdt hos dem en Vrefrygt for det Hellige og Guddommelige, hvortil Sviren allerede var nedlagt i disse Menneskers Hjertes i deres tidligste Ungdom, og som nu, da den fromme Yngling, Philip Nihon, fremtraadte iblandt dem, gjorde først de Gamle og derpaa ogsaa de Yngre saa modtagelige og begjærlige efter Livets Ord, som han prædikede og læste for dem. Uden at vrede derover hørte de endog siden paa de Breidelser, Philip gjorde dem for deres Bunden og Sværgeren, og hos den gamle Høpe samt hos nogle af hans Folk fandt disse Ord saa god Indgang, at de virkelig gjorde sig Umage for at aflægge denne slemme Bane. Symonds, der, som allerede før omtalt, tidligere mere end de Andre afholdt sig fra denne Last, blev ogsaa først ganske fri derfor.

Med Hensyn til det Timelige havde vor Øbeer det meget godt blandt disse Folk. Saarlægens Salver og Plastre havde haft god Virkning, omendstjænt Mandens medicinske Kundskaber just ikke krakte sig synderlig vidt. Philips Fødder vare, siden han nu ganske kunde staa dem efter saa Ugers

Forløb saa fuldkommen helbredede, at han kunde bruge almindelige Strømper og et Par tykke Lædersto, som Symonds gav ham, og derved beskyttede sine Fodsaaler for al videre Bestadigelse. Da da de idelige Smertes, som før baade Dag og Nat havde foruroliget ham, nu vare ganske hævede, tiltog ogsaa alle Legemets øvrige Kræfter i en paafaldende Grad; han gik med de andre unge Mænd paa Jagt efter Vildsvin og Raadyr, Vænder og Vildhøns og viste sig snart som en af deres dueligste Jægere. Han var nu, da alt dertil nødvendigt Berktøi stod til hans Tjeneste, ogsaa behjælpelig ved Opførelsen af Husene saavel som ved Fartøiernes Reparation, fangede Fiske og tog virksom Del i Skildbraddefangsten.

Bed' denne sidste betjente Hoves Folk sig af et Middel, hvorom vor Afhton hidtil hverken havde haft noget Begreb eller nogen Anelse, uagtet det endnu i vore Dage hist og her skal være i Brug blandt Beboerne af Antillernes og Naboehyterne paa Faalklandet. (Efter Salt og Commerson ogsaa paa Kyfterne af Kina og Mozambique. Allerede Sloane fortæller denne Kjendsgjerning; men man holdt den senere med Uret for Fabel. Man sammenligne Lacépède Histoire naturelle des poissons. Tome troisième, pag. 165). Det bestaar i den sindrige Anvendelse af en Fisk, der viser sig ligesaa brugbar til denne Fangst, som Jagthunde og Falke til Jagten efter mange Dyr paa Landet. Denne Fisk, hvoraf en mindre Art findes i Middelhavet og mange andre Have,

men en større i det varmere Himmelsstrøg, er Skibsholderen, et Dyr af en ganske besynderlig Stabning, hvis Legeme fra det tykke, flade Hoved lidt efter lidt bliver tyndere og ender i en Svids, og kun har smaa Bryst- og Bugflaner, men en lang, fortløbende Rygstjerne. Ovenpaa dens flade Hoved sidder et ovalt Skjold, der ligesom de Vindujaluster (Blinds), man paa nogle Steder bruger, har to Rader Tværblade, gennem hvis Midte en List løber efter Længden. Paa deres øverste Side have disse Tværblade paa Skjoldet smaa Hager, og ligesom paa Jalustierne lade Bladene sig styde lidt fra hinanden og sammer igjen. Naar Skibsholderen er træt af at sømme om med sine smaa Finer, hænger den sig ved Hjælp af Jalustierne paa Hovedskjoldet fast ved Skibe, Gaier og andre store i Havet svømmende Gjenstande og lader sig saaledes uden Noie slæbe afsted af dem et godt Stykke Vei. Denne Egenstabs hos Fisken har da bragt de sindrige Kinesere og Beboerne af mange Øer og Kystegne ved de varmere Have paa det Indfald at bruge den til Fangsten af store Havskildpadder paa de Linder af Maret, da disse ikke komme iland, men græsse i Havet paa de store Søgræsenge. Man lægger en Metalring omkring en saadan Fisk foran Halefinnen, befæster dertil en Snor og sløpper den saa ud i Havet, ikke længer, end Snoren rækker, fra det Sted, hvor Skildpadderne pleie at sove. Fisken finder snart det Sred under Skildpaddens Bugskjold, hvor den bekvemtest kan sætte sig fast og

stjule sig, og nu blive de begge trukne hen til det Sted, hvor Stildpadderne befinde sig.

Bed at kasse tilveie Levnetsmidler af Planteriget gjorde dog Philip sine Staldbrødre de væsentligste Tjenester. Han kjendte paa Roatan Fjndestedet for alle Slags derværende spiselige Frugter og Rødder og tillige Tiden, paa hvilken de forekom i størst Mængde. Naar man udsendte ham i Selskab med en ordentlig Medhjælper, vendte han altid tilbage med en rig Vaadskadning af gode Frugter, Batater, Østers, Honning, ja endog af mange forskjellige Slags Vildt. Det sidste pleiede Hope og hans Folk at salte eller røge, naar Forraadet var for stort til at fortæres i fersk Tilstand. Overhovedet forstod disse Folk sig meget godt paa at benytte dette Lands rige Gaver paa forskjellige Maader. Blandt Andet kunde de tilberede et Slags Vin af den Honning, Philip bragte med fra Roatan, saavel som af den Saft, som de af nogle Palmearters gjennemstaarne Blomsterstafte lode flyde ud i et Kar, som de befæstede dertil. Men for alle andre gjærede Drikke af dette Slags, som Hopes Folk tilberedte, foretrak imidlertid vor Øboer den, som de fik af Easten af Blomstestafte af den amerikanske Maguni-Aloe eller Agave, hvoraf der gaves mange gamle, kraftige Stammer og en yngre Estervæxt paa deres tidligere anlagte Plantager paa Barburet. Denne Aloe-Vin, som kaldes Pulque, er vel i Begyndelsen lidt modbydelig for en Eurovæer formedelst dens bedærvede Bismag, men naar

denne Modbydelighed først er overvunden, anbefaler den sig til Enhver, som har druffet den, ved sin velgjørende og styrkende Virkning paa Legemet.

I Hopes Plantager paa Barburet lærte Philip foruden de ham allerede paa Roatan bekjendte, særdeles nyttige Planter ogsaa at kjende adskillige nye, navnlig Yamsen, hvis store, med fint Filt bedækkede Rødder ere overmaade rige paa Mel, som man bager til Brød eller benytter til alle Slags Mel-spiser. Dyrkningen af denne nyttige Væxt, der næsten er ligesaa nærende som Ris, kræver vel noget mere Arbeide end Bataterne og Maniokrødderne, da Jorden, hvorpaa man avler dem, hverken maa være for fugtig eller for tør; men af hvert nogle faa Tommer langt afflaaret Stykke af Roden kommer, naar man lægger det i en dertil gunstig Jordbund, efter faa Ugers Forløb en med bladagtige Udvæxter forsynet firkantet Stængel tilsynne, som slynger sig op efter den Rørstok, man sætter ved Siden af den i Jorden, og efter omtrent fem Maaneders Forløb frembringer en meget stor, melrig Rod.

Philip erfarede nu tilfulde den store Fordel af i den stormende Regntid at kunne leve sammen med Mennecker, som alle vilde ham vel, og at bo i Huse, der i visse Henseender ikke stode meget tilbage for europæiske Boliger i Befømelighed. Hvormeget havde han ikke udstaaet for et Aar siden i disse Regnmaaneder, og hvor hastigt løb ikke nu Tiden hen for ham under det gjæstfrie Tag, ved Stedet, under mange forskellige

Slags Haandarbejder og Samtaler! Han var endog nu paa en Gang bleven Lærer; thi han underviste Hopes to yngste Sønner og Enhver, som vilde deltage deri, ei alene i at læse, skrive og regne, men søgte ogsaa at bibringe dem de høiere religiøse Kundskaber, som han selv saa rigelig havde modtaget i sine Forældres Hus og i Skolen i Salem. Philip betraadte Dengang, kan man sige, først den Veie, der senere blev hans Livs Bestemmelse, og paa hvilken han har virket med saa stor Velsignelse.

41. Det uvelkomne Besøg.

Den stormfulde Regntid nærmede sig sin Ende. Philip, der, saa ung han end var, omtrent beklædte en Geistligs Embede iblandt Hopes Folk, havde tilligemed disse i Fred og Ro og i en glad Stemning fejret Julen saavel som Nytårsdagen. Hvem skulde da have tænkt paa Muligheden af en voldsom Forstyrrelse af denne Fred! Allermindst drømte Philip, da han en Dag i Januar Maaned med tre af sine Kamerater i en fireaaret Kano reiste til Bonakka for at fange Skildpadder, om, at hans gamle Dødsfiender, Sørøverne under Farrington Spriggs, vare ham saa nær, at han paaany blot ligesom ved et Mirakel undgik deres Hænder og derved den visse Død. Hope med sine øvrige Folk, undtagen Symonds, som i disse Dage opholdt sig paa Barburet, var just i denne Tid meget ivrig beskæftiget med at reparere og udruste sine større Fartøier til en Reise til Hondurabugten, hvor han, som han haabede, ubemærket af Spa-

nierne, vilde afhente mange der endnu beroende og skjulte Gjenstande, som tilhørte ham. Et saakaldet Tilfælde var det, at han denne Dag ikke havde beholdt vor Ashton hjemme ved dette Arbeide, men udsendt ham for at indsamle Levnetsmidler.

De fire Fægere i den lille Baad, blandt hvilke Philip var, havde udført sit Værde med stort Held. De Svin, de havde stude, og Skildpadder, de havde fanget og nedlagt, udgjorde en fuld Ladning for deres lille Fartoi. Først om Aftenen i Maanestunnet kom de igjen til Mundingen af den lille Havn ved Fredensborg. Medens de seilede ind her, bemærkede de et Lysglimt og hørte strax derpaa et Ruald af et Skydevaaben, som var meget stærkere end af et Gevær, og kom fra en stor Piroge, der ved Siden af en mindre laa umiddelbart foran Landingspladsen ved Fredensborg. Philip bød strax sine Folk holde stille, og omtrent et Minut efter det stærke Ruald hørte de en Geværskalve, som fra Straanden var rettet mod Pirogen. Der var nu ingen Tvivl om, at Hovedsmanden Hope var bleven overfaldt af en Fiende, og saa gjerne end de fire Mænd i den lille Kano vilde have iket sine Kamerater til Hjælp, maatte de dog i dette Øieblik opgibe enhver saadan Tanke, da de fiendtlige Krigsbaade laa imellem dem og Landingspladsen paa Fredensborgøen og spærrede enhver Udgang dertil. Philip lod derfor strax Seiler og den lille Mast i Baaden nedtage, for at Fienden ikke skulde blive dem var i den maanelyse Nat, og

han tilligemed de øvrige tre roede nu saa hurtig som muligt ud af Havnen til en liden, tre Fjerdedel Mil fra Fredensborg liggende Ø, i hvis tætte Buskads man let kunde skjule sig, og hvortil Udgangen formedest de mange Klipper og Skjær var saa vanskelig, at der hørte et godt Beskendtskab med disse Farvande til at styre imellem dem uden at støde paa. Men Fienden havde rimeligvis bemærket den flygtende Kano, førend Seilet blev nedtaget, og det Fartøi med bevæbnet Mandskab, som blev sendt efter den, maatte have en Styrmand, som var særdeles godt kjendt; thi Pirogen, der havde otte til ti Rorskarle, fulgte den lille Baad i Hælene og undgik med stor Behændighed, uden at bruge Blylodder, alle de Grunde, over hvilke den mindre Baad ved raste, med Færdighed udførte Vendinger kunde komme frem uden at støde paa. Ved saadanne Leiligheder, hvor Pirogen maatte gjøre en Omvei omkring Skjærene, fik Philip med sine Folk vel et lidet Forspring for sine Forsølgere; men snart kom disse dem igjen saa nær, at de kunde affyre en Springbasse, hvis Kugle sloi tæt over deres Hoveder. De fire Mænd i Baaden lode sig imidlertid ikke derved bevæge til at holde stille, men anstrengte alle sine Kræfter for at komme til Strandbredden, førend Fienderne kunde naa dem med deres Geværild. Dette lykkedes ogsaa; thi i samme Diebtik, som Pirogens Mandskab affyrede sine Geværer efter dem, vare de allerede sprungne iland og havde skjult sig bag de nærmeste Buske for sine Forsølgeres Blikke.

Fienderne kom nu ogsaa iland, men vovede ikke at trænge ind i Skoven. De raabte kun til Flygtningerne med høi Røst, at de ikke behøvede at være bange, men trostigt kunde overgive sig til dem; thi de vare ikke Spaniere, men Pirater, som laa i Krig med Spanierne.

Sørøverne, som saa uforbeholdent aabenbarede sin skjændige Bedrift, opvakte nu Philip Ashtons hele gamle Affky for deres ryggeløse Selstab. Han erklærede rent ud for sine tre Kamerater, at han heller vilde dø paa Stedet end atter komme iblandt Sørøvere, og da heller ikke de andre tre havde nogen Lyst til at overgive sig til et saadant Selstab, flygtede de med ham længere ind i Buskene. Da Fienderne mærkede, at deres Tilraab og Tilbud om Pardon ikke blev ændset, gavede de endnu en Salve ind mod Landet, men traf kun Grenene i Buskadsset, og slæbte derpaa Kanoen med hele dens Ladning bort med sig for idetmindste at berøve Flygtningerne deres Levnetsmidler.

Strax efter aabenbaredes hele Sammenhængen med de te natlige Angreb. Den samme Farrington Spriggs, som havde svoret Philip Ashton Døden, var endnu engang kommen ind i dette Sørøvernes Smuthul. Han havde, som forhen omtalt, stilt sig fra Ned Low og sidenefter drevet sin sleete Haandtering uafhængig af denne. Han besad nu to gode Skibe, et paa fire og tyve og et paa tolv Kanoner, og desuden to Piroger. Med denne ikke uanseelige Magt havde han atter lagt sig for Anker i den

samme Egn paa Rheden af Roatan, hvor han befandt sig, da Philip flygtede fra hans Skib, og paa det samme Sted af Den, hvor dette var skeet, skulde hans Folk ogsaa nu indtage Vand. Paa Reisen saa de Røgen, som opsteg fra Fredensborgøen, og da de meldte Kapteinen dette, sendte han ved Rattens Frembrud to Fartøier derhen for at bemægtige sig Folkene og deres Skibe. Ved det fiendilige Overfald paa Fredensborg var en af Hopes Mænd bleven dræbt eller haardt saaret; Søroverne lagde ham i en af Kanoerne, hvori der var Tjære, og opbrændte ham. Hope og alle hans Folk bleve, efterat man havde berøvet dem alle deres Fartøier og gjort deres Flugt umulig, tagne tilfange og slæbte afsted til Skiber, hvor de paa Befaling af den grusomme Farrington Spriggs, der var et langt større Uhyre end Ned Low, bleve mishandlede paa en barbarisk Maade, fordi de havde dristet sig til at forsvare sig imod hans Folk. En stot Karl af Hopes Selskab lod sig optage i Søroverbanden og forraadte for Kapteinen, at hans forrige Hovedsmand Hope havde stjålet mange Kostbarheder og meget andet Gods i Stovene paa Roatan. Den rasende Spriggs lod derpaa den gamle Hope pine paa en saa umenneskelig Maade, at denne maatte opgive det Sted, hvor hans sammenpærede Eiendom laa skjult, hvorpaa Søroverne slæbte Altsammen bort til deres Røvehule paa Skiber.

Medens dette skede, havde de fire i Baaden flygtede Mænd, blandt hvilke Philip var, ligeledes ud-

staaet megen Nød og Sorg, men som dog ikke kunde sammenlignes med, hvad deres Kamerater havde maattet lide. For ikke at røbe deres Skjulested turde de hverken antænde nogen Ild eller benytte sig af deres Gedærer til at støde noget Bildt med; de maatte ernære sig af raat Skildpaddeskjød og lade Mangel paa Vand. Baade Nat og Dag stode de paa Vagt mod deres Fiender. Endelig efter fem Dages Forløb gave Søroverne de fangne løs og stjænkede dem som Erstatning for alt det Gods, de havde berøvet Hope og hans Folk, en Pram paa fem til sex Tønder til Doversarten til Hondurasbugten, men gavede dem ikke det ringeste Mundsforraad med paa Reisen. Desuden truede Spriggs dem under frygtelige Forhandelser med den grusomste Død, dersom de turde understaa sig til at lande paa den Ø, hvor de fire Flygtninge vare, hvilke, som han mente, snart maatte omkomme af Tørst og Hunger. Men da den gamle Hope saa, at Søroverflibene vare gaaede under Seil, agtede han ikke disse Trudselser, men styrede fra Roatan over til den lille Ø, hvor hans Kamerater i fem Dage havde forsmægtet, for at redde dem af deres Nød. Næsten i samme Time ankom ogsaa Symonds med sin Neger til Selskabet. Han havde med sin Kano holdt sig skjult bag en Klippedæmning paa Barburet, indtil Søroverne vare afeilede. Symonds medbragte fra sin Jagt et rigeligt Bytte og desuden et Fad Drickvand, saa at hele Selskabet kunde saa tilfrækkelig Jøde. Hope og hans Ledsagere fortalte nu om de

Mishandlinger og Farer, de havde udfaaet af Søroverne, hvilke Symonds ved en lykkelig Omstændighed gaaede, og Philip og hans tre Kamerater idetmindste for en stor Del havde undgaaet. Men Alle, endog Fader Hope, som paa hele sit Legeme endnu bar Mærker af de erholdte Slag og Pinsler, glædede sig over, at de vare komne derfra med Livet. Allerværst vilde det være gaaet Philip Ashton, dersom den fiendtlige Piroge havde indhentet ham. I denne sad nemlig den samme raa Styrmand, der, som vi tidligere have omtalt, blev saa forbitret over den Hengivenhed, Budelen viste den skakkels Yngling. En grusom Død vilde gaaede vist være bleven hans Lod.

Det lille Selskab styrede derpaa endnu engang over til Roatan. Der bleve de nogle Dage sammen. Da besluttede Hope, saa lidet skiftet hans Pram end syntes at være til en sytti Mile lang Reise, dog endnu engang at drage hen til sin Koloni ved Hondurashugten for idetmindste at redde den sidste Rest af sin Formue og om muligt atter ved Handel og Agerbrug at forsøge den. Den gamle Mand var i en beklagelig Forfatning. Næsten hans hele i mere end tredive Aar moisommelig erhvervede Eiendom havde Røverne frataget ham. Desuden følte han sig haardt angreben af de lidte Mishandlinger. Ogsaa Symonds havde mistet alle sine rede Penge, der havde været skjulte paa samme Sted som Hopes; dog eiede han endnu sin lille Kano og flere Gøværer, for ikke at tale om Negeren og to gode Jagthunde, hvilket Alt han havde haft med sig

paa Barburet. Han udtalte ligefrem sin Tilbøielighed til at forblive her paa Roatan og samle Skildpadder, som han ved Leilighed vilde sælge til Jamaikafarere.

Philip vilde vistnok langt heller have reist med Fader Hope til Hondurashugten, hvor han lettere haabede at kunne finde en Skibsleilighed til Nyengland, end blive tilbage her paa Roatan, som i to samfulde Aar kun havde været besøgt af Sørovere; men da der neppe var Rum for ham paa Prammen, og Symonds indstændig bad ham om at blive hos sig, tog han en hjertelig og taknemmelig Afsted med den gamle, gode Hope og hans Folk og fandt sig i endnu engang at vende tilbage til sit tarvelige Øboerliv og fortsatte dette, saalænge det maatte behåge Gud.

42. Det sidste Ophold paa Roatan og Hjemreisen til Salem.

Philip Ashtons Stilling paa den Ø, som han i to Aar næsten havde kunnet betragte som sin Eiendom, var nu langt gunstigere end nogen sinde tilforn under hans tidligere Ophold. Han og hans Kamerat vare forsynede med Ører, Sauge, Knive og Gøværer; de havde en tro Tjener, to gode Jagthunde, tilstrækkelige Klæder og alle fornødne Kjøkkenredskaber. De gjorde Jagtture, snart til Bjergene og Dalene, snart til de forskjellige Egne langs Kysterne, fangede Krebs, Fiske og Skildpadder og samlede store Forraad af gode Frugter og spiselige Rødder. Ved Hjælp af deres Neger, som var en duellig Lømmemand og Murer, byggede de sig ikke alene et lidet Baanings-

hus, men ogsaa et Slags Magasin, hvori de opbevarede alt deres samlede Forraad. Desuden opførte de et muret Ildsted med en simpel Indretning til at røge Kjød i. Dersom der var kommet Gæster til dem fra Europa, vilde de, om de end havde udgjort et temmelig stort Selskab, have fundet nok af velsmagende Retter og næsten til enhver Tid ogsaa Drikke, der ligenede Vin, til hvis Fuldkommenhed intet Andet manglede, end at der ikke var nogen egentlig Vin. Thi Saften af Druerne, saa hyppig disse endog uden nogen Pleie voxte ved den gamle Plantage i Palmesøndagsbugten, vilde dog under Koatans høie Temperatur aldrig blive til en Vin af europæisk Godhed; men førend man vidste deraf, gif den over til Eddike. Dertimod fik de to Venner ved at indføje Druesaften en Sirup, som blandet med Vand gav en god Drik. Istedetfor Brød af Korn traadte det, de tilberedte af Yamssroden.

Og ikke blot til Koatan indskrænkede de Reiser sig, som begge i Selskab med deres Neger og Jagthunde foretog sig; men saa liden end deres Kano var, benyttede de den dog oftere til Søture fra en Ø til en anden og lærte ved disse Leiligheder at kjende Naturbeskaffenheden af næsten alle de Øer, der laa i en Afstand af en eller nogle saa Dagsrejser omkring Koatan.

Dog maa vi ikke mene, at Philip Ashrons aandelige Husvæsen og Diæt led nogen Forsømmelse eller Forandring midt under hans ivrige Omsorg og Bestræbelser for det Timelige. Tværtimod var Sam-

livet med en Mand af en saa god Villie som Symonds en Spore for ham til at vende Sindet opad mod det Evige og Uynlige, hvis Betragtning havde opholdt og styrket hans Mod selv i Nødens Tid. Ogsaa for den gamle Neger, der nogle Aar senere modtog Daaben paa St. Thomas, havde Umgangen med Philip været af store, velsignede Følger.

Naar de to Venner før deres Søture raadsløge med hinanden om, hvorhen de denne Gang skulde styre Kursen, foreslog Philip i Almindelighed en eller anden Ø, der laa i Nord eller Øst, som Maalet for deres Reise. Og naar da han, som den dueligste Styrmænd, sad ved Roret og saa langt ud over Havet, blev Symonds ofte var, at Taarer randt ned over hans Kinder. Han behøvede ikke at sørge ham om Marsagen; han vidste, at den stakkels Yngling i den senere Tid atter led af en meget heftig Længsel efter sine Forældre og sit Fædreland, hvorum Symonds, der hverken havde Forældre eller andre nære Slægtninge i Live og allerede som Barn havde forladt England, ikke kunde gjøre sig noget tydeligt Begreb. I Nordøst laa Ashrons kjære Fædreland; derhen var hans Længsel bestandig rettet.

Philip havde forøvrigt uden egentlig at have haft dette til Hensigt gjort sin Ven en stor Tjeneste, som meget bidrog til at fremme hans Forretning, Karetstildpaddesangsten, ved at han oftere bevægede ham til at reise i nordøstlig Retning. Thi han fik derved Anledning til at opdage en

liden Ø, hvor der gaves en ganst usædvanlig Mængde Skildpadder af denne Art. Ja, hvad mer var, de to Benner opdagede der endog Perlemuslinger, og deres tro Neger, som tidligere havde lært Perleskifteriet, bragte en Dag, da han dukkede ned i Havet, nogle af deres Dyr endnu beboede Muslinger op, hvori de fandt to Perler af ganske ualmindelig Størrelse og Skjønhed. "Disse Perler", sagde Symonds, der forstod sig paa det Slags Handel, "have en saadan Værdi, at vi Begge ved Salget af dem kunne blive velhavende Mænd, og min Neger, som naturligvis tilkommer en god Andel i Fundet, kan henleve sine gamle Dage i Ro som fri Gier af et Hus med Mark og Skov."

Den Tid var nu kommen, da Jamaikafarerne pleiede at indfinde sig i disse Hæve. De tre Mænd reiste denne Gang efter Symonds eget Forslag atter til den nylig omtalte Karetskildpades og Perles for om muligt at forsøge sit Forsaad af gode Handelsvarer. De vare særdeles heldige i sit Foretagende og styrede med sin kostbare, men meget lette Ladning til Bonaffa, der ligger nærmere Jamaikafarernes Handelsvei end alle de andre Øer, som de sædvanlig pleiede at besøge. Her havde de tænkt at opholde sig flere Dage for om muligt at oppebie et engelsk eller nordamerikansk Fartøis komme. De vare allerede blevne stufede i dette Haab; thi Foraarsorkanernes Tid var indtraadt, og i denne pleier intet saadant Skib at nærme sig Hondurashugtørnes farlige, klippesulde Farvande. De

havde derfor besluttet at reise tilbage til Roatan den følgende Dag; men da udbrød der om Natten et frygteligt Uveir med en Storm, som drev Bølgerne langt op paa Kysten. Med meget bekymret Mine forkyndte den ærlige Neger, der ellers ikke pleiede at være særdeles blød, sin Herre om Morgenens, at Rancoen af Brændingen var kastet mod Klipperne og knust. Vel laa Ladningen bjerger paa Land; men Udsigterne for den nærmeste Tid vare, førend de igjen kunde faa tømrer sig en ny Baad, sørgelige nok her paa Bonaffa, hvor der foruden noget Bildt kun gaves faare faa Levnetsmidler.

Stormen, som havde sat begge Bennerne i en saa betænkelig Stilling, rasede i tre Dage. Den fjerde Dags Morgen, det var Palmesøndag den 25de Mars 1725, stuede Phibis, som idag solte sig forunderlig glad tilmode og styrket i sin Tillid til Gud, ud over Havet; da blev han var flere Skibe, som styrede til Kysten af Bonaffa. Det største af dem kastede paa Grund af Vandets ringe Dybde sine Ankere i temmelig lang Afstand fra Strandbredden; men en Brigantine, som over Sandbanken ligeoverfor Bækkens Udløb og sendte en Baad med Vandfæde iland. Philip kjendte strax de tre Mænd, som sad i Baaden, paa Dragt og Udseende at være Englændere og altsaa Benner, hvilket han jo maatte forudsætte om saadanne Folk. Han traadte derfor uden nogen Betænkelighed frem af Bustene og gif ned til Strandbredden. Saa snart Mændene saa ham, holdt de inde med Røningen og spurgte

Boeren, som jo nu var noksaa anstændig klædt, hvem og hverfra han var. Da Philip havde givet tilfredsstillende Svar herpaa, gjorde han ogsaa dem det samme Spørgsmaal, og da han erfarede, at de vare engelske Jamaicafarere, indbød han dem uden Frygt til at komme iland.

Hvilken i Sandhed beundringsværdig Guds Styrelse! Den samme Storm, som sønder slog de to Benneres uundværligste Eiendom, Baaden, mod Klipperne, havde fordrøvet disse Skibe ganske imod Mandskabets Villie til en ubeboet Ø, hvor de intet Andet havde at udrette end uden sit Vidende at blive Redslaber i Guds Haand til at redde et Par Menneſter, der satte sit Haab til Ham. Det store, i nogen Afstand fra Landet paa Rheden liggende Skib var Diamond, et Krigsskib, som skulde ledsage en Flaade af Handelskibe for at beskytte den paa Reisen til Jamaica, dens Bestemmelsestid. Men Stormen havde adspillett Skibene, og kun ladet nogle faa blive tilbage hos Diamond, hvis Kaptein nu vilde benytte den ufrivillige Nærmelse til disse Øer til at indtage frist Vand, hvilket var en trængende Nødvendighed for de Syge, som han havde ombord.

Medens Philip underholdt sig med de tre Mænd, som vare komne i Vandbaaden, traadte ogsaa Symonds hen til dem og tog Del i sin Bens Glæde, omendstjont Taxten om den nærførestaaende Skilsmisses smertede ham overmaade dybt. Philip fulgte med ombord i Brigantinen, og hvor stor var ikke hans Overræſelse og Glæde

da han i Chæfen paa samme gjenkjendte en gammel Ven af sin Familie, Dove fra Salem! Denne modtog sin haardtprøvede Landsmand med hjertelig Deltagelse og Kjærlighed og gif strax ind paa Philips Forslag at give ham en Baad med ti Røstarke for at reise over til Roatan og hente derfra for Skibsmandſkabet et Forraad af gode Frugter til Bederkrægtelse for Syge og Friske. Og saa Symonds reiste over med denne Baad, og de to Benner toge foruden Frugterne ogsaa deres mest værdifulde, til Forhandling bestemte Sager med sig fra Roatan, og Symonds besluttede sig til ialfald for det Første at gaa med til en af de vestindiske Øer, hvor han vilde drive sine smaa Handelsforretninger og kjøbe sig et nyt, bedre Fartøi.

Vind og Veir vare gunstige. Allerede den følgende Dag kunde Afreisen gaa for sig. Philip, der var vant til saadanne Forretninger, modtog gjerne en Post ombord, som var bleven ledig ved en af de bedste Matrosers Død.

I Jamaica stulte Brigantinen sig den 1ste April (12te ny Stil) 1725 fra Diamond, som var beordret til en Tidlang at tage sin Station ved denne Ø. Her maatte da ogsaa Philip stilles fra sin tro Ven, Symonds, der havde kjøbt et nyt Fartøi, og fremdeles havde til Hensigt at vende tilbage til Roatan med sin Neger og nogle Mænd, der havde forenet sig med ham. Den gode Symonds, hvis Handelsforretninger i Kingſton, Dens Hovedstad og fernemste Opſlagssted, havde været meget hel-

dige, vilde bestemt paanøde sin Ven en klækkelig Del af de ved Salget af Perlerne vundne Penge. Men denne var paa ingen Maade at bevæge dertil; "thi", sagde han, "dig og dine Kamerater har jeg næst Gud at takke for den store Hjælp og Redning af min Nød; Perlerne har din Neger sikket, behold Indtægten deraf for dig og ham og gjem en Del til Fader Høpe og hans Folk! I ville have god Brug for denne lille Kapital til Fornøvelsen af Eders Handelsforretninger; jeg behøver den ikke, da jeg nu med Guds Hjælp vender tilbage til mine Forældres Hus og til en Forretning, som vil forskaffe mig det Nødvendige for hele mit Liv." Nboerne toge derpaa en hjertelig Afsted med hinanden, ved hvilken selv den gamle Neger sædte Lærere.

Brigantinen fortsatte med Guds Bistand sin Reise til Hjemmet, kom uden videre Ulempe gjennem Kanalen imellem Kuba og Haiti og Strædet ved Florida og naaede Havnen ved Salem den 1ste Mai 1725, to Aar, ti Maanedes og femten Dage, efterat Philip var kommen i Fangenskab blandt Svovlerne, og sex og tove Maanedes, efterat han var undkommen af dette Fangenskab. Han var som en Drømmende, da han endnu samme Dags Aften gif hen til sit udenfor Staden imellem blomstrende Træer liggende Fædrenehus. Hans Moder var just i Begreb med at tænde Lysen, da Solen traadre ind i Værelset og faldt sine Forældre om Halsen, hvilke allerede

for længe siden havde begrædt ham og sørget over ham som over en Død. Det var saadanne Gjenfynsglæder, som der kun findes faa af paa Jorden!

Vor Philip Ashtons egen Fortælling standser her, og af den erfare vi Intet af hans Livs senere Historie. Af andre Grunde er det dog sandsynligt, at den Ashton, som indtil det ottiende Aar af forrige Aarhundrede var en elstet og agtet Lærer i Salem og senere ved en Skole i Boston, ikke har været nogen Anden end vor Philip. Han havde ved saamange Leiligheder modtaget et saavel indre som ydre Kald til en Lærers velstignede Embede og var dannet dertil i Erfaringens Skole. Han kan endog selv i nærværende Fortælling blive os en Lærer og et Forbillede paa vor egen trange og farefulde Løbane. Thi af hans Exempel kunne vi lære, hvad det er at blive tro indtil Døden, og af hvilken Rilde Menneskehjertet maa øse Kræfter til denne Trost. Og ligesom Philip ved sin Beskrivelse over Den Roatan gjør os bekendt med en Verdensdel, der maasse kan blive et Fædreneland for Nængen, der af samme Grund som Ashton drages ud af slet Selskab, saaledes vækker ogsaa vor ærlige Nøer ved mangt et Træl i sin Fortælling Tanken hos os om et andet, høiere Fædreneland, som ikke findes paa Jorden.*)

*) Et kort Anhang til denne Fortælling vil blive indført i næste Nummer.

Stovstjernen.

(Måstøner Fjellstedts Ungdomshistorie.)

(Fortfættelse.)

Jeg har allerede sagt Eder, at ingen Skoler fandtes dengang der paa Landet; men at Forældre, som selv ikke vilde eller kunde undervise sine Børn, antog for nogle Uger eller Maaneder en Huslærer, for at han skulde give deres Børn Undervisning. I saa kort Tid kunde dog naturligvis kun Lidet udrettes.

Mange kunde ikke engang læse, omendstjont de allerede vare temmelig gamle. Sædvanlig tænkte man ikke derpaa, førend Børnene vare 10, 12 til 14 Aar gamle, og da maatte de lære Alt paa en Gang, uden forhen at kjende et Bogstav. Men dette gif meget besværligt, og almindelig blev Lidet lært, og det af flere Grunde. Thi for det Første vare Børnene allerede i den Alder, at det ikke længere faldt dem saa let at lære; og for det Andet vare de vant til saa ganske at leve i andre Bestjæftigelser, at deres Sind og Tanker næsten ganske havde luffet sig for Alt, hvad der angik at læse og lære af Bøger. Desuden var den bagvendte Mening almindelig blandt Folket, at de ansaa det at lære at læse for den største Vanskelighed i Livet, og Forældrene sagde tid og ofte til deres Børn, naar disse vare noget overgiven muntre: "Ja, ja, hi kun, den Tid kommer, da I maa lære at læse, da vil Eders Raadhed nok lægge

sig." Derved indplantedes i Børnene en saadan Frygt for at lære Noget, at alle Forestillinger og Opmuntringer ofte vare saa godt som spildte. Iblandt de mange Bondebørn, som jeg har undervist, fandt jeg saa, uden de jo vare glade, naar de fik lægge Bogen bort, og bedrøvede, naar de igjen maatte tage den fat.

Hertil kommer endnu, at Børnene ere vant til stedse at være i Bevægelse, da de om Sommeren dels vasse Kreaturene, dels sysselsættes med Markarbejde. Naar nu Forældrene tog Noget til sig i Huset, for at han skulde undervise Børnene, saa maatte disse paa en Gang sidde stille den hele Dag, fra tidlig om Morgenen til langt ud paa Aftenen, uden at faa Frihed en eneste Time. I saadan Tvang holdt Forældrene dem, for at det skulde gaa hurtig, og man snart igjen kunde lade Læreren fare. De bar sig ad som hin Engælænder, der kom til Wiesbaden for at bruge det derværende Bad. Da Lægen havde sagt ham, at han maatte tage 24 Bad, vilde han heller strax blive siddende en hel Dag i Badet for desto før at blive færdig. — Om da Huslæreren end nok saa vel vidste, at dette var en bagvendt Methode, saa maatte han dog søie sig deri; thi ellers vilde man ikke beholde ham, og sædvan-

fig vare disse Lærere saadanne Folk, som maatte være glade, naar de havde Livsophold. Thi enten vare de for unge til andet Arbeide, som Tilfældet var med mig, eller for gamle; og deraf kom det, at Skolemester og Dagdriver gif ofte i den Egn for ligebetydende, hvorvel det ikke var nogen let Sag at sidde fra den tidlige Morgen til langt paa Aftenen hos tungnemme og ulærvillige Arabater og tygge i dem Begyndelsesgrundene til Læsning og Skrivning. Derfor var det da ogsaa vanskeligt for en saadan Lærer, især naar han endnu var saa ung, at sætte sig i behørig Respekt hos Børnene; og ihvorvel jeg havde temmelig Gade til at tale dem til Hjerte, bestræbte mig ogsaa for at være dem nyttig og at blive elsket af dem, saa stede det dog undertiden, at Drengene løb fra mig og var flere Timer borte. Med Pigerne havde jeg stedse mindre Møie end med Drengene; de lærte ogsaa almindelig lettere. Ligesaa bemærkede jeg, at Mødrene for største Delen vare mere omhyggelige for deres Børns Undervisning end Fædrene, der ofte viste sig temmelig ligegyldige og hele Aaret igjennem ikke tog en Bog i Haanden. Selv naar de besøgte Kirken, stede det for det Meste ikke af Længsel efter Opbyggelse og Undervisning, men for at tale om allehaande timelige Anliggender med Naboerne, som de om Vinteren den hele Uge ikke fik at se; thi Kirken er i hine Egne det eneste Sted, hvor Beboerne paa en Udstrækning af otte til ti svenske Miles Omkreds træffe sammen. Saaledes var det dengang bestaen med Skoler og

Kirker i mit Hjem; siden den Tid er det maasse blevet bedre.

I min første Huslærerpost hos hin Bonde gif det mig just ikke saa godt, som jeg havde ventet, fordi Børnene var større end jeg, og ikke meget lærvillige; men jeg søgte at opmuntre dem med Taalmodighed og Venlighed, og saaledes kom jeg dog nogenlunde ud af det. Vinteren forløb, og da Sommeren kom, fik jeg igjen en Hjord Kreature at vogte. Dette var min Bestjæstiggelse hele syv Sommere.

Kunde jeg nogensteds i Nabolaget saa fat i en Bog, som jeg endnu ikke havde læst, saa fandt jeg det ganske behageligt at ligge i den frie varme Luft under et Træ og gjenemlæse denne Bog otte til ti Gange, indtil jeg næsten kunde den udenad. Men vistnok maatte jeg alt imellem se op af Bogen, om ikke noget af mine Faar eller Lam var løbet bort, og naar dette var Tilfældet, maatte jeg iles for at hente det igjen.

Bærst var det, naar Tordenveir med Skylregn indtraf, og de forstrækkede Dyr løb fra hverandre for at søge et Skjul, hvor vidt og bredt intet var. Da maatte jeg ofte i det heftigste Regn løbe frem og tilbage for igjen at drive sammen de forfærdede Faar og Kjør, og medens jeg samlede nogle paa det ene Sted, havde de igjen adspredt sig paa det andet. Da fik jeg ikke engang No (om jeg og havde haft det rette Sind) til at anstille saadanne Betragtninger over et Tordenveir, som hin gudfrygtige Rone, der ogsaa under et meget heftigt Tordenveir havde

været ude paa Marken. Da man siden spurgte hende, om hun ikke havde været bange, svarede hun: "O nei! jeg tænkte: det er dog en god Herre; om man end ikke ser Ham, saa hører man Ham dog!"

Vel havde jeg det i de følgende Aar noget bedre, end i det nævnte første Aar, jeg holdt Skole; men i Hovedsagen var det dog stedse det Samme; og da min Lyst til Studeringer stedse blev stærkere, uagtet der intet Haab var om nogensinde at faa den tilfredsstillet, saa var jeg i Grunden aldrig ret lykkelig. Om Vinteren bestjæftigede jeg mig i de fem første Aar med at holde Skole paa enkelte Bondegaarde. Dette var for mig en god Øvelse i Taalmodighed og i den meget vanskelige Kunst ogsaa at give den Undervisning, som Intet gider lære. Saa meget mere maatte jeg lære derved; thi jeg var paa denne Maade hele fem Vintre i en Skole, hvori man næsten maatte, enten man vilde eller ikke, lære Taalmodighed, og dette har siden ofte været mig til meget stor Nytte. Det er ingen Kunst at undervise Saadanne, som vilde lære Noget, om de end have nok saa ringe Evner, saa at de blot kunne lære en Linie om Dagen; men at lære Saadanne, som selv slet ikke vilde, men vise Uvillie, hvor mildt man end omgaaes med dem, det er virkelig en vanskelig Kunst. Herren havde forlent mig Gaver til at undervise, og det gif mig i det Hele over Forventning godt dermed, saasnart jeg først havde faaet nogen Øvelse; men jeg var desværre, uagtet min store

Armod, af Naturen stolt, og derfor faldt det mig omfider tungt bestandig at befatte mig med Undervisning, fordi jeg derved kun blev anseet for et til Arbejde udeligt Menneſte. Folk ansaa det ofte ogsaa for at være for dyrt, naar jeg fordrede for hvert Barn 20 Skilling ugentlig, for at blive istand til at understøtte mine fattige Forældre lidt, og det gjorde mig ondt. Af, havde jeg dog dengang bedre kjendt Frelseren, for at jeg kunde have henvist til Ham de kjære Børn, som vare mig betroede til Undervisning! Jeg holdt vel Morgen- og Aftenandagt med dem og formanede dem i Almindelighed til Gudfrøgtighed og Lydighed, som mine Forældre ogsaa havde formanet mig; men det var Alt dødt og koldt, fordi der fattedes mig selv endnu paa den rette Guds Erkjendelse og paa Kjærlighed til Jesum. Det har siden udpresset mange Sukke af mig, at jeg ikke udstræede det guddommelige Ords Sæd i de unge Hjerter; ja jeg maa bejvende, ethvert Barn ligger mig endnu tungt paa Hjertet. Det er jo en særdeles Naade, naar man kan faa vise Frelseren en Tjeneste, og naar Han aabner Ens Hjerter og Mund til at vidne om Ham. Det er Skade, naar en Anledning til at nedlægge et ædelt Sædeforn i et Barnehjerte nogensinde forsømmes! Jeg kan ikke forglemme hin Dyring af et Barn, om hvilket jeg nyligen har læst. Dette lille femaarige Pigebarn havde ved sin troende Moders trofaste Omhu allerede fattet Opmærksomhed for Sandheden og en længsel efter samme i sit Hjerte i en

Grad, som man sjelden finder i denne Alder. Hun tænkte ofte paa Evangeliets Sandheder, paa Kristus, Forløsning, Salighed, Fordømmelse. For nogen Tid siden besøgte en troende Præst hendes Moder for at samtale med hende om bibelske Ting. Han talede længe og opbyggeligt med Fru W., men ikke et Ord til hendes lille Datter, som, opmærksom under hele samtalen, havde siddet ved Moderens Fødder; ja han saa ikke engang paa Barnet. Den gode Mand gif. Keppe havde han lukket Døren efter sig, før Barnet saa op til sin Moder og sagde med Taarer i Øinene: "Moder, jeg tror, Præsten mener, at jeg ikke har nogen udødelig Sjæl!"

II.

Da jeg havde fuld det femtende Aar, kom den for mig vigtige Tid, at jeg skulde stedes til Nydelsen af den hellige Nadvere. Desværre var den Præst, til hvem jeg med mange Andre gif nogle Gange for at forberedes, en Mand, hvis egen Sjæl fløbede saaledes ved Jorden, at det ikke lyffedes ham at hæve sine egne eller Andres Tanker til høiere Gjenstande. Han var hengiven til Gjerrighed og verdelige Adspredelser, og saaledes ogsaa hans Børn.

Hans flette Exempel havde i en lang Række af Aar virket saa sorgeligt paa hans Menighed, at store Synder iblandt Unge og Gamle af begge Kjøn vare blevne herstende, og da kunde man jo heller ikke undres over, at der lidet agtedes paa Guds Ord; thi om han end prædikede det, troede Ingen,

det var hans Alvor. Jeg indfædet det Skrækkelige i denne Tilstand, da jeg jo havde læst meget og kunde dømme derefter. Min Samvittighed sagde mig strax, hvad der var Ret eller Uret; og omendkjønt jeg dengang hverken kjendte ret mit Hjerte eller min Frelser, saa var det dog et afgjort Ønske hos mig at blive et gudsføgtigt Menneske. Havde Nogen dengang talet i evangelisk Aand til mit Hjerte, saa havde det vist fundet en god Modtagelse hos mig; thi jeg var villig til alt Godt, og Daabspagtenes Fornyelse var af stor Vigtighed for mig. Den Søndag, da jeg første Gang skulde nyde den hellige Nadvere, gif jeg ind i mit Kammer, nedkastede mig for den mig ufsjendte Gud og raabte til Ham af Hjertet, saa godt jeg kunde, om Naade og Hjælp, og sagde Ham, at jeg vilde blive Hans Eiendom. Derved blev det rigtignok for denne Gang; men jeg havde dog fra den Time af i flere Aar igen ret No i mit Hjerte, indtil jeg lært Frelseren at kjende. Jeg mærkede vel, at Noget fattedes mig; men jeg vidste ikke, hvad jeg skulde begynde for at opnaa dette; thi jeg mangede den rette Vejviser, Guds Ord. Hverken jeg eller mine Forældre havde en Bibel; denne dyrebare Bog var dengang i mit Hjem sjelden og vausskelig at bekomme. Smidkørtid havde jeg rigtignok paa mine Vandringer hist og her trusset paa den og tillige læst meget i den; men jeg vidste ikke at agte den som Guds Ord i den høieste og eneste Betydning. Man havde nemlig — og maasse er det endnu saa — den besynderlige og stæde-

lige Skif at falde ogsaa allebaande andre kristelige Bøger "Guds Ord", naar de handlede om Guds Ord eller overhovedet om aandelige Ting, f. Ex. gamle anerkjendte Postiller, Bønnebøger og deslige. Saaledes havde jeg læst nogle Opbyggelses-Bøger og Postiller, af hvilke jeg Intet forstod, og som jeg ikke vidste behørig at adstille fra Bibelen. Jeg kunde heller ikke komme videre, fordi jeg ikke kjendte den rette Vei, og blev stedse staaende ved en ydre Fromhed. En nysgættig Samvittighedsfuldhed i min Handlemaade gjorde jeg mig til Regel, og jeg holdt endog en Dagbog for at kunne holde Regning med mig selv. Men for mit Indre havde jeg endnu ingen Maalestok, og Alt, hvad jeg orskrev, havde derfor kun Hensyn paa det Ydre, paa min Opførsel mod Menneffene, og paa Forholdet til Gud kun forsaavidt, som ogsaa dette ytrer sig i en udbortes Gjærning, nemlig i Bønnen. Derimod fandtes der Intet i min Dagbog, om mit Hjerte stod i den rette Kjærlighed til Gud, om jeg var kommen i nærmere Samfund med Kristus og deslige; thi dette var fremmede Ting for mig. Saaledes kom jeg ind i et ganske pharisaisk Væsen, og da jeg nogen Tid efter vilde holde Døen over mig og prøve min Vandel efter Dagbøgerne, saa fandt jeg, at jeg dengang kun havde haft Lidet at angre. Nu haade jeg læst i Opbyggelsesbøger, at Anger og Bedrøvelse over Synden vare nødvendige for et Menneffe, der vilde vorde en Kristen; jeg maatte altsaa opsoge en Synd hos mig. Jeg fandt ingen anden end

den, at jeg havde været saa efterladt i Bønnen, og derover udpreskede jeg da af mine Dine nogle Angerstaarer, for dog strengt at opfylde Alt, hvad der i Bogen lovmæssigt fordredes. Dermed var jeg snart færdig, og dette blev gjentaget, saa ofte jeg fandt det nødvendigt. I denne uviste Tilstand forblev jeg flere Aar, indtil det behagede Herren at aabne mine Dine.

Jeg har allerede forhen ytret, at jeg var bleven fjed af at holde Skole. Da jeg nu i mit femtende Aar var stærk nok til at lære min Faders Haandverk, saa vilde jeg heller dette, end undervise Børn i Læsning. Jeg lærte altsaa Smedkerhaandverket hos min Fader og det i kort Tid og dog saaledes, at jeg ogsaa alene kunde drive det paa Landet. Men hvad hjælper det Kjøbmanden, om ogsaa hans Krambod er fyldt med alle mulige Varer, naar Ingen vil komme for at kjøbe! Saa omtrent gif det mig. Jeg saa mig om til alle Sider, om Nogen vilde bygge Huse, lade arbejde Stole, Bænke, Borde eller Skrin; men det syntes, som om Alle vare forsynede, og jeg for silde var kommen til Haandverket. Om der og undertiden gaves et lidet Arbejde, vare vi nu, da vi Begge arbejdede derpaa, saa meget hurtigere færdige og saa meget suarere igjen ledige. Der var under disse Omstændigheder intet andet Raad for mig, end om Sommeren igjen at vogte Kvæg, og atter at føre en Kvægbyrdes priviligerede Dagdivertiv. Havde jeg dengang kjendt saa meget som nu til Guds Gjærninger i Naturen,

til Stene, Metaller, Planter og Insekter: hvor i nogen Time, som jeg tilbragte i Kjedsomhed eller i Phantasiens Drømme, kunde jeg ikke da have udfuldt paa en behagelig og nyttig Maade!

Oste ønsker jeg mig nu, da jeg har mere at gjøre med Bøger end med Naturens store Bog, hine ledige Timer tilbage; og om jeg vidste, at den tabte Tid endnu var at finde i Skovene om Drebro, skulde jeg reise derhen, for at søge den. I Guds Regning er vistnok Intet tabt, og den Tid, som et Træ behøver til at voxe, førend det kan bære Frugt, føres i Almindelighed heller ikke til Regning som Tab; men vi maa vel bedrøves over enhver benrunden Time, som vi ved egen Skyld ei have anvendt til vor Nytte.

Ogsaa denne Sommer gif forbi og var i Almindelighed kun da mørk og tung for mig, naar Begjærligheden efter Kundskab rørte sig i mig, og jeg ikke vidste at finde Noget til dens Tilfredsstillelse, eller naar jeg tænkte paa den Forlegenhed, hvori den kommende Vinter vilde sætte mig. Jeg gruede for at holde Skole; Smedlerhaandværket gav mig ikke nok Bestjæstiggelse og Brød. Efter lang Overveielse besluttede jeg at lære ogsaa Skædderhaandværket, da jeg kunde haabe derved at finde mere Bestjæstiggelse. Jeg fandt ogsaa en Mand, der viste sig villig til at tage mig i Lære, og i kort Tid havde jeg erholdt den fornødne Færdighed, saa at jeg siden den Tid næsten stedse selv har syet mine Klæder. Men ogsaa da viste det sig snart, at jeg ofte hele Uger

manglede Arbeide, og naar dette var Tilfældet, saa jeg mig nødt til at gribe til allehaande Gaardsarbeide, at træffe, skjære Haffelse, pløie o. s. v.

Ogsaa det Slags Arbeider lærte jeg ved længere Øvelse saa grundigt, at jeg vel kunde blive en Gaardbruger, om Herren vilde havde det saa.

Under alle disse forskjellige Bestjæstiggelser var især det besværligt for mig, at jeg saa mange Aar intet fast Hjem havde og stedse maatte vandre hid og did. Siden mit tiende Aar havde jeg opholdt mig paa mere end tyve forskjellige Steder, og allevegne med den Usigt, at Opholdet ikke vilde vare længe.

Kjed af denne idelige Omvæling af Doholdstied overveiede jeg længe, hvad jeg dog skulde gjøre. Endelig besluttede jeg at besøge mine Forældre, for at tale med dem derom. Da jeg kom hjem, var min Fader fraværende. Min Moder var sygere end sædvanlig, og da jeg vilde tale med hende, kjendte hun mig ikke mere. Jeg sagde hende, hvem jeg var, Da blev hun bevæget, sukede dybt og sagde: "Gud velsigne dig!" Nogle Minuter derefter gif hendes Sjæl efter mangeaarig, ofte forfærdelig Lidelse, ud af denne Jammerdal over til den usynlige Verden. Denne hastige Stilsmissede gjorde et Indtryk paa mig, som jeg aldrig vil kunne forglemme. Fred være med dig, dyrebare, kjære Sjæl! D, kunde jeg eengang finde dig og sige dig min Tak for din store moderlige Omhed! Jeg har kostet dig mange Kjærlighedstaarer, og

disse skulle stedse agtes høiere af mig end Diamanter.

Fra denne Tid af havde jeg endnu mindre Ro end forhen. Jeg var nu 17 Aar gammel og tænkte overmaade meget paa den vanffelige Drgave, hvorledes det dog skulde lade sig gjøre, at jeg kunde komme til at studere: thi det var fast hos mig, at jeg ikke i noget andet Kald kunde blive ret lykkelig. Omendkjønt jeg ikke saa noget Middel dertil, vilde jeg dog forsøge alt Muligt. Jeg gik derfor til Karlsbad, for engang at forsøge paa, om det dog ikke skulde lade sig gjøre. En liden Sum havde jeg i denne Hensigt sammen sparet, som kunde strække til for nogle Maaneder. Til min store Glæde blev jeg virkelig optagen i Skolen og lærte snart at kjende nogle godgjørende Folk, som havde Medlidenskab med min Fattigdom. Ogsaa min Lærer fik mig snart kjær og gjorde sig Umage med at sørge for mig. Ved hans Aufbefaling gik jeg til nogle Huse i Staden, og det blev mig forundt at svise en Gang agentlig i ethvert af dem. Dette stæffede mig naturligvis en stor Lettelse, om det end paa den anden Side var en smertelig Tanke for mig, at jeg skulde være Noget til Besvær. Forøvrigt var denne Understøttelse alligevel ikke tilstrækkelig til at gjøre mig ganske selvfri; thi derved havde jeg almindeligvis kun en Gang om Dagen varm Mad, og da mit lille Forraad af Penge var fortæret, havde jeg Intet til at kjøbe saa meget som et Stykke Brød for. Dertil om endnu Kulden. Med Klæder

var jeg slet forspjnet, og at jeg ikke var istand til at holde mig et varmt Bærelse, kunne I vel tænke; jeg maatte altsaa tilbringe Timerne udenfor Skoletiden i et koldt Kammer. Dog beholdt jeg ved Guds Naade Helbredden og tabte ingenlunde Modet; thi Hunger og Frost var intet Nytt for mig. Jeg glædede mig saarere hver Dag paaanover, at jeg kunde forblive i Staden og besøge Skolen; thi at lære og atter lære var min Videnskab. Jeg ved ikke, om der iblandt mine unge Læsere findes mange, der under lignende Omstændigheder havde holdt ud og ikke rabi Modet, fordi I nemlig ikke fra Ungdommen af ere blevene vant saaledes til Savn og Fattigdom, og Saadant lader sig ikke lære paa en Gang.

Om Sommeren kom Ferierne. Hvis det skulde have kommet an paa mig, havde man ikke behøvet at give nogen Ferier; thi det var mig kun om at gjøre at komme videre, ikke om at hvile ud, og jeg var endnu langt fra mæt. Dog var denne Fritid ønskelig for mig, fordi den gav mig Leilighed til at besøge min Fader, til hvem jeg efter min Moders Død saa meget mere sølte mig hændraget. Men netop som jeg vilde afsted, blev jeg syg og maatte derfor hie nogle Dage. Keppe sølte jeg mig noget bedre, saa begav jeg mig paa Veien uden at oppebie min fuldkomne Helbredelse; men jeg maatte dyrt bøde for denne Utaalmodighed. Efter at jeg havde gaaet fire Timer, fik jeg en stærk Feber. Jeg kom til en Gaard og bad i flere Huse om Tilladelse til at maatte

opholde mig lidt der, men det blev mig overalt negtet. Da jeg nu alligevel ikke formaaede at vandre videre, gik jeg ind i en Lade og lagde mig paa lidt Halm. Feberen tog stærkt til, og mit Ansigt op-hovnede saaledes, at jeg ikke kunde se. Efterat jeg havde ligget i denne Tilstand i to Dage uden en Smule Mad, uden en Draabe Vand, og uden at Nogen havde seet mig, kom endelig en Kone ind i Laden, opdagede mig og blev meget vred over, at jeg uden Til-ladelse opholdt mig paa hendes Grund. "Dreng", sagde hun, "se til, at du strax vakker dig; du maa ikke blive her, du kunde ellers dø her, og da vilde det foraarsage os Bryderi at skaffe dig bort." Men jeg var ikke istand til at tale et Ord eller at gaa et Skridt, og det forekom mig meget haardt, at man ikke vilde unde mig en Plads til at dø paa.

I denne nødlidende Tilstand faldt alle mine Forseelser mig igjen paa Hjertet; jeg gjorde atter nye Bøster og lovede Herren at være et lydigt Barn, om Han vilde hjælpe mig. Men Alt havde dog kun Hensyn til det Ydre, til ud-vortes Fromhed og flittig Bøn, som om jeg derved kunde vise Gud en Tjeneste og gjøre mig behagelig for Ham; thi jeg kjendte ikke til et indvortes Liv. Men Herren saa til min redelige Villie og be-handlede mig ikke efter min ringe Erkjendelse, men efter sin store Barmhjerthighed, af hvilken Han havde besluttet at gjøre mig Godt. Han hjalp mig forunderlig; thi allerede en Time, efterat Konen havde sagt mig, at jeg maatte

vakke mig, følte jeg paany Kraft og Rørliighed i mine Lemmer; jeg forsøgte at staa op og kunde igjen gaa afsted som En, der Intet manglede.

For denne paafaldende hurtige Hjælp kunde jeg ikke nok takke Herren, og den har siden efter altid været mærkværdig for mig; jeg haaber, at jeg aldrig skal for-glemme den. Derfor fortæller jeg det her til Hans Ære; thi "Kon-gens Hemmeligheder skal man for-tie, men Guds Gjerninger skal man herlig prise og aabenbare" (Tob. 12, 8).

Da jeg kom til min Fader, var Glæden stor; thi jeg kunde ikke nok fortælle ham om, hvorledes Gud hidindtil saa mægtigt havde hjulpet mig igjennem og stedse for-skaffet mig det Nødvendige; og han havde allerede længe ønsket, at mit Hjertes Længsel engang maatte blive tilfredsstillet, fordi han flart saa, at jeg ikke i nogen anden Virkefreds var tilfreds. Jeg for-blev tre Uger hos ham, havde nogle Bøger med mig, i hvilke jeg fortsatte mine Forberedelser, og naar han fik noget i sit Haandverk at arbejde, gik jeg ham med Glæde tilhaande deri. Afsteden fra Hjemmet, da Ferterne nærmede sig sin Ende, blev denne Gang ikke saa tung for mig som ellers, naar jeg maatte ud for at holde Skole eller vogte en Gjord eller paa det Uvisse. Da havde det ofte været for mig, som om mine Sko vare af Bly og mine Dine Bandkilder; men nu gik jeg vel tilmode; thi jeg var paa Veien til det Maal, om hvilket jeg forhen vaagen og i Søvne saa ofte havde drømt. Virkelig

ventede mig ogsaa strax ved min Tilbagekomst til Skolen i Karlstad et nyt Bevis paa Guds faderlige Forsorg, som stedse maa først elske Sine, før de ere istand til at lære at kjende og elske Ham; saa at Enhver kan med Sandhed sige om sig: "Harde du, o Jesu, ei drager mig, Aldrig havde jeg fundet dig" Neppe var jeg kommen tilbage til Karlstad, før Læreren lod mig kalde til sig og overdrog mig en Huslærerpost i et Hus i Staden. Jeg skulde undervise tre Gutter og have Tilsyn med dem; derfor fik

jeg da fri Bolig og Kost i Huset. Man kan let tænke sig, at jeg tog imod dette Tilbud. Jeg var meget glad over, at jeg nu ikke længere behøvede at leve af godgjørende Mennechers Understøttelse, hvem jeg ei kunde erstatte; thi Mennechehjertets indgroede Stoltthed tager ikke gjerne imod Noget for Intet, ikke engang af Gud selv. Derfor gives der Mennecher, som hellere slet ikke ville komme i Guds Rige, naar de ikke paa anden Maade end af Naade, for Intet, kunne indkomme i det. (Fortsættes.)

Astronomiens nyeste Erobring.

(Efter Nær og Fjærn.)

Vor Tid er i astronomisk Henseende mere eller mindre Overraskelsernes Tid, thi i de sidste tyve Aar er den ene Opdagelse fulgt ovenpaa den anden paa Stjernetrykernes vide Omraade. Vi vilde her kun minde om de smaa Planeter mellem Mars og Jupiter. Allerede i den første Halvdel af Halvtredserne indsaa man, at deres Antal ikke var ringe, da man den Gang kjendte allerede mere end 30 af dem. Men Ingen vilde have anet, at Antallet tyve Aar senere vilde være steget til 175, uden at der viste sig blot saa meget som et Spor til Aftagelse i Opdagelsen af nye Planeter af denne Art. Vilde vi gjennemgaa den egentlige Fixstjernehimmeles Felt, saa vilde vi ogsaa her møde en Mængde

overraskende nye Fænomener, som Astronomien har gjort Bekjendtskab med i de sidste to Aartier. Den nulevende Generation af Forskere og af Benner af Astronomien er vant til hurtige og overraskende Fremstrid paa Jagttagelsens Omraade, og den Tid ligger bag os, da den fortjensfulde Astronom Lalande kunde paastaar overfor Herschels Dobbelstjerneopdagelser: "Vi tro ikke paa den Slags Ting!" Men desuagtet drog dog et vantro Smil henover mangen europæisk Astronom's Ansigt, da den atlantiske Telegraf for kort Tid siden bragte den fortsatte Efterretning til Europa: "Professor Hall har opdaget to af Mars's Maaner." Denne Notits blev af de fleste politiske Dagblade sat hen blandt

"Blandinger" og læst med Egegyldighed af Hundre tusinder, medens den frembragte en sand Sensation hos alle dem, der ere hjemme paa Astronomiens Omraade. Bar der kommen paalidelig Efterretning fra Amerika om, at man med et derværende Teleskop havde opdaget en stor Bygning paa Maanen, saa vilde den unegtelig være bleven modtagen temmelig koldblodigt af de fleste Astronomer; men Efterretningen om, at Mars havde to Drabanter, bragte ethvert astronomist Gemut i Bevægelse.

Læseren vil spørge: Hvorfor? Vi skulle derfor prøve paa, i al Korthed at gjøre det klart, hvorfor Opdagelsen af Marsmaanerne har været en overordentlig Overraskelse for de iagttagende Astronomer.

Som bekjendt befinde Planeterne sig i meget forskjellig Afstand fra Solen, saa at nogle ere Solen nærmere, andre ere længere borte fra den end vor Klode. Nærmere ved Solen ere Merkur og Venus, længere borte fra den, altsaa paa den anden Side af Jorden, cirkulere Mars, de smaa Planeter, Jupiter, Saturn, Uranus og Neptun. Om end disse Planeters Afstande baade fra hinanden indbyrdes og fra Solen ere meget berdelige og maa regnes efter Millioner Mile, forekomme de dog kun riire i Sammenligning med de uhyre Afstande, i hvilke Fixstjernerne befinde sig. Efterat derfor i Begyndelsen af det syttende Aarhundrede Rikkerten var bleven opfundet, anvendte man den i Begyndelsen fortrinnsvis til Jagttagelse af de den Gang bekjendte Planeter og gjorde

strax interessante Opdagelser. Den 7de Januar 1610 opdagede Galilei ved Hjælp af en liden og meget ufuldkommen Rikkert, som han havde konstrueret med egne Hænder, at Planeten Jupiter omfærdedes af fire Maaner. Galilei undersøgte ogsaa Planeten Saturn, som den Gang betegnede Grændsen for det bekjendte Planetsystem; men han kunde ingen Maane blive var hos denne. Først 45 Aar efter lykkedes det Nederländeren Huygens ved Hjælp af et af ham selv forfærdiget Teleskop paa tolv Fods Længde at se en Maane ved Saturn, og i Aaret 1671 opdagede Cassini med en for den Tid udmærket Rikkert af 17 Fods Længde en anden Maane ved Saturn og i det paafølgende Aar endog en tredie. Efterat han var bleven kaldet til Paris af Ludvig XIV, fandt Cassini ved Hjælp af Teleskoper paa over 100 Fods Længde i Aaret 1684 endnu to andre af Saturns Maaner, og disse Opdagelser vakte saa stor Opsigt, at man lod præge en Medalje til Ære for dem med den Indskrift: "Saturni satellites primum cognitum". I vore Dage er allerede en astronomist Rikkert paa 4 Fods Længde tilstrækkelig til at se disse Saturns Maaner, men i hin Tid var deres Opdagelse ved Hjælp af Cassinis lange væragtige Instrumenter (ved hvilke det forreste Glas var anbragt paa Spidsen af en Mast og Jagttageren holdt Okularet i Haanden og maatte probere sig frem saa længe, til han saa den søgte Stjerne gjennem begge Glasene) en forbausende Præstation. Ingen tænkte fra nu af mere paa, at Saturn

maasse kunde have endnu flere Dra-
banter, før Wilhelm Herschel ved
Hjælp af sine Rjæmpeteleskoper paa
20 og 40 Fods Længde, der over-
gik Cassinis Instrument hundrede
Gange i Kraft, opdagede endnu to
af Saturns Maaner, der imidler-
tid ere saa fine Lysspunkter, at kun
meget stærke Teleskoper vise dem.
I Aaret 1848 fandt endelig Bond
og Lassell endnu en ottende Maane,
som imidlertid ligeledes kun kan
sees med Banstuelighed. — Længere
borte fra os end Saturn er Pla-
neten Uranus, der som bekjendt
blev opdaget af Herschel i 1781.
Uagtet denne Planet aldrig kan
komme os nærmere end i 340 Mil-
lioner geografiske Miles Afstand,
opdagede man dog fire Maaner,
der omkredse den, men som kun
kunne iagttages i Teleskoper af
første Rang. Ligeledes har man
iagttaget en Maane ved Neptun,
som er 600 Millioner g. Mile borte
fra os. Denne Rigdom hos de
Planeter, der ere længere borte
fra Solen end Jorden, er høist
karakteristisk, og saa meget mere
paafaldende var det derfor, at kun
en eneste af disse Planeter, Mars,
syntes at danne en Undtagelse fra
Regelen og ikke at have nogen
Maane.

Af alle de Planeter, der ere
længere borte fra Solen end vi,
er Mars os den nærmeste, ja den
kan i de gunstigste Stillinger, naar
den ved Midnat staar i Opposition
i Syd, komme Jorden paa $7\frac{1}{2}$ Mil-
lioner geogr. Mile nær. I disse
Stillinger frembyder den et over-
ordentlig interessant Syn for store
Teleskoper og viser saa betydelige
Ligheder med vor Jord, at man

vel i det Hele og Store kan tænke
sig en Overensstemmelse mellem
Begges fysikaliske Tilstande. Eller
taler det ikke herfor, at Mars ved
sine Omdreiningssvøler er omhyllet
af store hvide Zoner, som blive
større og mindre alt efter de der
raadende Aarstider, og i hvilke vi
altsaa maa formode virkelige Is-
og Snemaaser? Minder det ikke
om vor hjemlige Jord, naar vi
iagttage, at Spektroskopet paaviser
Tilstedeværelsen af Vanddampe i
Marsatmosfæren? Mars's Over-
flade viser Fastland og Vand i Lig-
hed med vor egen Jordoverflade
o. s. v. Alle disse og andre Over-
ensstemmelser begrundede en over-
ordentlig Lighed mellem Mars og
Jorden; kun i et Punkt vare de
to Planeter forskjelligte: Jorden
har en Maane eller Drabant, hos
Mars lod en saadan sig ikke paa-
vise. Den ældre Herschel, som op-
dagede Saturns to inderste Maa-
ner, har ved Hjælp af sine store
Teleskoper ogsaa undersøgt Mars
hyppigt og i gunstige Stillinger,
naar den kom Jorden meget nær;
han er den Første, der har givet
os et Slags Landkort over Mars,
men en Maane til denne Planet
har han ikke opdaget mindste An-
tydning af.

Ogsaa senere er Mars gjentagne
Gange bleven iagttaget med In-
strumenter, der i det Mindste vare
lige med Herschels i Styrke, bl. A.
af Secchi i Rom, som har leveret
talrige Tegninger af Marsoverfla-
den, men ingen Iagttager fandt
Spor af nogen Marsmaane. Til
Overflod anstillede d'Arrest i Kjø-
benhavn i Aaret 1862, da Planeten
atter stod Jorden temmelig nær,

en særlig Undersøgelse af dens Omgivelse i den udtalte Hensigt at søge efter en muligvis tilstedeværende, men paa Grund af sin Lidenhed og sit svage Lys maaste endnu ikke iagttaget Maane til Mars. Det Instrument, han betjente sig af, stod uden al Sammenligning høit over Herschels berømte 20 Fods Teleskop og er efter sine Ydelse et af de bedste, der findes i Europa. Men d'Arrest kunde ingen Marsmaane opdage, og han kom til det meget rigtige Resultat, at en saadan Maane i en Størrelse, som vilde sætte den ved Siden af selv de mindste hidtil bekjendte Planeter eller Maaner, ikke eksisterer. Vor Maane har et Gjennemsnit af 468 geogr. Mile; en Marsmaane, som kun havde en Halvtredstidstyvendedel af dette Gjennemsnit, vilde ikke være undgaaet d'Arrests Efterforskninger, ja selv med et Gjennemsnit af kun 4 g. Mile maatte den have vist sig.

En Maane paa 50 eller 60 g. Mile i Gjennemsnit vilde sikkerlig allerede let kunne sees i mindre Riffelter i de gunstige Marsoppositioner; nu var der Ingenting at se, og en endnu mindre Maane stred mod enhver hidtidig Analogi, saa at d'Arrests Undersøgelse maaste er forekommet Mange temmelig overflødig. Men — det Usandsynlige var det Rigtige, og Mars, som ikke viser nogen Maane, der kan sammenlignes med de andre i Størrelse, og som man troede aldeles maaneløs, besidder endog to Maaner af miniaturagtig Lidenhed.

Disse Marsmaaner ere i Virke-

ligheden saa smaa, at de i tidligere Oppositioner ikke kunde sees med de da eksisterende Riffelter. Der udfordredes en overordentlig gunstig Stilling af Planeten mod Jorden og dertil et Teleskop af uhyre optisk Kraft, for at udspeide disse Dværge blandt Planeterne. Begge disse Betingelser vare tilstede i forrige Aar; Mars kom Jorden nærmere end til nogen anden Tid siden 1845, og i Washington fandtes der et Teleskop, som i optisk Styrke langt overtraf alle de Riffelter, der hidtil have været rettede mod denne Planet. Dette Teleskop har en Objektivlindse paa 26 Tommer i Gjennemsnit og en Længde af 33 Fod. Det største Teleskop, der er i Virksomhed paa noget europæisk Observatorium, har en Objektivlindse paa 15 Tommer i Gjennemsnit og forholder sig, hvad Lysstyrke angaar, til Instrumentet i Washington som 1 til 3. Man ser, hvor langt Amerikanerne ere forud for Europæerne i denne Henseende, hvorhos det endnu maa fremhæves, at Udførelsen af store Teleskoper med 14 Tommers Objektivgjennemsnit og derover er forbunden med saa store Banfeligheder, at man først i de senere Aar er bleven nogenlunde Herre over dem. Vilde nu Nogen lade et Teleskop paa 50 eller 60 Tommers Gjennemsnit af Objektivlinsen forfærdige, saa vilde han vel knapt finde en Optiker, som vilde paatage sig denne Bestilling. Dette Tilfælde foreligger, i Forbigaaende sagt, netop nu, idet en meget rig Amerikaner vil bære Omkostningerne ved et saadant Instrument, uden at han hidtil

har kunnet finde nogen Kunstner, som vilde paatage sig Udførelsen. Speilteleskoper i saa store Dimensioner ere vel lettere at fremstille, men de yde betydelig mindre.

Ved Hjælp af Rjæmpeteleskopet i Washington iagttog Prof. Asaph Hall i Natten mellem den 11te og 12te August 1877 Mars, da han efter Kl. 2 om Morgenen i Nærheden af Planeten opdagede en yderst lysvæg liden Stjerne, hvis Beliggenhed i Forhold til Mars han bestemte ved Maaling, da det forekom ham, som om den stod i Relation til Planeten. Mørk Himmel forhindrede flere Dage iagttagelse og forlængede Astronomens pinlige Utaalmodighed. Først den 16de August henimod Midnat blev Himlen klar; Stjernen fandtes endnu i umiddelbar Nærhed af Mars og havde altsaa fulgt denne siden den 11te August. To Timers Iagttagelser viste tydelig Drabantens Bevægelse, og den følgende Aften havde den næsten fuldendt et helt Omløb om Mars. Den 18de August Kl. 4 om Morgenen opdagede Prof. Hall en anden Satellit, som er Planeten endnu nærmere og har en overordentlig hurtig Omløbsbevægelse. Et Telegram til Hr. Alvan Clark, Forskæddigere af det store Teleskop, der for kort Tid siden havde fuldendt et andet lige saa stort Instrument og endnu havde det i Hænde, satte denne i Kundskab om den mærkværdige Opdagelse, og ogsaa Clark lykkedes det at se begge Drabantterne. Af de fortsatte Iagttagelser bleve strax de to Maaners

Baner beregnede. I Følge disse Beregninger løber den ydre Drabant omkring Mars i 30 Timer 14 Minuter, og dens Afstand fra Marscentret er omtrent 3000 Mile; den indre Maanes Omløbstid er 7 Timer 38½ Minut, dens Afstand næsten 1300 Mile. For rigtig at forstaa disse Forhold maa man erindre, at vor Maanes Omløbstid er mere end 27½ Dag og dens Afstand 51,800 Mile. Nu tænke man sig en Maane, der gennemløber hele Himlen 3 Gange hver Dag og derved udfolder alle de Lysphafer, som vi iagttage hos vor Drabant i Løbet af en Maaned! Deril kommer den inderste Marsmaanes overordentlige Nærhed; var vor Maane ikke længer borte fra os, saa vilde vi til visse Tider med vore nuværende Teleskoper kunne kjende Gjenstande af et Menneskes Størrelse paa dens Overflade. Hvad den ydre Maanes Gjennemsnit angaar, saa kan Intet siges med Sikkerhed derom; i det store Teleskop viste denne Drabant sig som et svagt Lyspunkt. Af visse Grunde, som ikke skulle omtales her, maa man slutte, at denne Maane i det Høieste kan være 2 g. Mile i Gjennemsnit, men sandsynligvis er endnu meget mindre — en saad "Kometplanet". Saaledes har altsaa forrige Mars Marsopposition ført til en aldeles uanet Berigelse af vor Videnskab, til en Opdagelse, som den den 23de September 1874 afdøde store Astronom Leverrier endnu kort før sin Død erklærede for en af Nutidens betydeligste astronomiske Opdagelser.

Fra Sømandsmissionen.

Af Sømandspræst Jonas Dahls i sidste No. af "Bud og Hilsen" meddelte Beretning om hans Birk somhed i Amsterdam i de fire første Maaneder af dette Aar optager vi følgende: . . . "Gud arbejder indtil nu ogsaa paa Sømændenes Frelse. Følg bare med bort i Entrepotdof, der skal vi faa et tydeligt Vidnesbyrd blandt de mange derpaa. Gaa med ombord i den lille Bark og stig stille ned Kahytstrappen og ind; thi Kapteinen sidder i den stindbetrukne Sofa med Hovedet i sin Haand og læser i Bøgernes Bog. Spørg ham saa, om ikke Gud slittigt arbejder og bruger alle Midler, at Hans Rige kan have Fremgang blandt Sømændene, og han vil fortælle dig, hvormegit Gud har arbejdet bare for at vinde en Sjæl, og det bare i de sidste 4—5 Aar. Denne unge Mand havde sin første Strymandshyre ombord paa en Skonnert, som han forlod efter første Reise, fordi han tilbødes fordelagtigere Hyre paa en Kragerøbark. Skonnerten gaar ud og — forliser med Mand og Mus. Om Høsten kommer han hjem med Kragerøbarken og besøger Vinteren over sin Familie vest ved Mandal, men ved Vaarens Komme beder hans Far og Mor ham indstændig at søge Hyre paa Hjemstedet. I sidste Nip telegraferer han da til Kragerø, hvor han ventedes, og tager Hyre paa en Mandalsbark. Kragerøbarken gaar ud og — forsvinder sporløst. Anden Gang var hans Fod standset fra at gaa ned i Havets umaadelige Grav. Han blev betænkelig og talte derom til sin nye Kaptein; men da denne efter et Aars Tid blev en uordentlig Mand, fandt den stille Strymand sig saa ilde, at han besluttede at forlade Skuden efter Losningen i Kristiania; han sagde det i Nordsoen til Kapteinen selv, og denne svarede da tankefuld: "Jeg gjorde vel bedst i selv og at gaa paa Land da, eftersom det pleier at gaa de Skibe, du forlader". Ved Land var imidlertid Alt glemt, Strymanden kvitterede Skibet, og det gik direkte til Liverpool og indtog en Saltladning for Norge, hvorefter det aldrig hverken hørtes eller spurgtes mere. Imidlertid havde Strymanden selv kjøbt sig Part i en Brig, som han førte et Aarstid, da skulde en Svoger faa den at føre, og han gaar over paa Barken, han nu har. Som tænkt saa gjort. Han forlader Briggen, og Svogeren gaar ombord og ud med den, og kort efter blev dens Bimpel fundet paa de flotste Kyster — og det var Alt, som var tilbage. 4 Skibe efter hverandre sunkne, efterat Herren havde ledet ham fra Borde! En saadan Langmodighed blev ham endelig for stærk; nu havde han endelig ogsaa til sin jordiske Faders Glæde fundet Frelsen og Frelsen i Kristo."

Fra Österland.

I.

Erindringen om Babeltaarnet og Sprogens Forvirring er ikke optegnet i Bibelen alene. Fortællingen derom saavel som om Syndfloden og Arken er bleven bevaret af de Babylonier, der bebo den Del af det gamle Land Sennaar, hvor Taarnet var opført.

Man har for nogle Aar siden gjenfundet og oversat en Indskrift (Kileskrift) af Nebukadnezar, som roser sig af at have istandsat eller fuldendt det til Ære for en af sine Guder. Han kalder det Huset med Stager eller det evige Hus, Huset med de syv Jordens Lys (de syv Planeter), hvortil de ældste Erindringer knyttede sig om Borsippa, hvilket i Landets Sprog vil sige Sprogens Taarn, som den første Konge har bygget, uden at kunne fuldende dets Spir. Nebukadnezar tilføjer: "Folkene have forladt det siden Syndflodens Dage, som frembragte Sprogens Forvirring. Jordstjælv og Torden havde ryster Murenes raa Stene og spaltet de brændte. De brændte vare styrtede sammen og havde dannet Høie."

Udtagelsen af denne Indskrift, som er uvurderlig, lader gjenkende de endnu kjæmpevæssige Levninger af det Mindesmærke, som af Nebukadnezar blev betragtet som Babel-Taarnet mellem de Ruiner, som staa paa det gamle Babylons Grund. Det er dette, som Landets nuværende Beboere kalde Birs Nimrouds Taarn, og som hæver sig

midt paa Sletten som et Bjerg. Den Beskrivelse, som Nebukadnezar giver af dets Tilstand, stemmer fuldkommen med dets nuværende. Det er kun en uformelig, mægtig Dunge af Mursten, simpelt hen tørrede i Solen, som ere styrtede sammen og have dannet Høie.

II.

De seneste Undersøgere af det stenede Arabien have fundet blandt Sinais Klippeblokke (tæt ved det Sted, hvor Jøderne opholdt sig under Moses Anførsel i de 2 Aar, der gik med til Fuldførelsen af Tabernaklet, paa et Sted, som nu hedder Duady Magarab) betydelige Kobberminer, benyttede af Ægypterne fra deres ældste Dynastiers Tid, og endnu fuldkommen tydelige Smelteovne, som de der havde anlagt. Der er Overflodighed af Indskrifter i disse Ruiner, og man har bemærket, at al Omtale af ægyptiske Konger standser i det Tidsrum, som svarer til Jødernes Ophold i Ørkenen. Det bliver altsaa klart, at, da disse havde naaet Sinai og vilde forfærdige de til Gudstjeneste nødvendige Gjenstande, forjog de de ægyptiske Arbeidere til Smelteovnene og gjorde sig til Herrer over dem. Det var uden Tvivl der, at Aron lod Guldkalven forarbejde; det var der, at de talrige Guld- og Bronce-Gjenstande dannedes, som befandt sig i Tabernaklet.

III.

For 1800 Aar siden, paa Plinius's Tid, var Babylon allerede øde. Nu er der kun en Bunte Ruiner tilbage af den umaadelige By og et nudømmigt Oplag af Materiale, hvor Nabosfolkene uophørligt komme hen for at hente, hvad de have Brug for, især de smukke brændte og fuldkomment formede Mursten, Marmorplader og ferniserede Teglsten. De Bunker af Ruiner; som betegne Byggegrundene af de betydeligste Bygninger, Slottene, Hængehaverne, Baas Pyramide og Babel-Taarnet, tjene nu til Tilflugt for de vilde Dyr. Saaledes er Propheten Esaias's Spaadom gaaet i Opfyldelse:

”Se, imod dem (Babylonerne) vil jeg opvække Mederne, dem, som ikke agte Sølv, ei heller have Lyft

til Guld; men deres Buer skulle sønderknause Drengene, og de skulle ikke forbarme sig over deres Livs Frugt, deres Døie skal ikke ståne Børnene. Og Babel, Rigernes Krone, Chaldæernes herlige Bygning, skal blive, som da Gud omkastede Sodoma og Gomorrha. Den skal i Ewigbed ikke reise sig, og den skal ikke beboes fra Slægt til Slægt, og ingen Araber skal ovslaa Telt der, ei heller Hyrdene lade Kvæg ligge der. Men Orkens Bildt skal ligge der, og deres Huse skulle være fulde af hylende Dyr, og Strudse skulle bo der og Skvretolde springe der. Og Ulve skulle tude imod hverandre i de forladte Huse og Drager i de lystige Palladser, og det er nær for Haanden, at dens Tid kommer, og dens Dage skulle ikke forhales.” (Es. 13, 17—22.).

Lidt fra Peru.

Et af de rigeste Lande i Verden er Peru. Dets Bjerge indeholde en saadan Rigdom paa ædle Metaller som maaske intet andet Land i Verden. Dets Skove bestaa af en næsten uudrømmelig Mængde af de kostbareste og nyttigste Træsorter, der afgive Produkter som Mahogni, Farvetræ, Vanille, Kautschuk, Kinabark og Gummi. Dets Jordbund frembringer Korn i en Høide over Havet af indtil 13,000 Fod. Endogsaa de nøgne Klippe-er langs dets Kyster have i den

senere Tid været en Rigdomskilde for Landet ved de umaadelige Guanolag, som der have samlet sig gjennem Martusfinder, og som i dette næsten regnløse Strøg have holdt sig uopløste. Men det er desværre gaaet med Peru, som med de øvrige af romanske Folk grundede Kolonier i Amerika: de store Rigdomskilder ere ikke udnyttede, eller ogsaa er Udbyttet blevet ilde anvendt. Religiøs Overtro, Mangel paa Oplysning og en Statsstyrelse, der oprindeligt var et sne-

verhjertet Despoti og senere et næsten løsløst republikansk Selvstyre ledsaget af uophørlige Militærrevolutioner og Borgerkrige, har indtil de sidste Tider holdt Befolkningen i dette rige Land i dyb Armod. Der er vistnok flere Tegne, som for Tiden bebude en bedre Tilstand. Men saalænge som den katholske Religion holder Folket i aandelig Trældom, er det visstnok at frygte for, at det ikke vil lade sig opdrage til den Lovlydighed, Orden og Ro, som er Betingelsen for, at Friheden og de naturlige Rigtigdomme kunne blive til Belsægnelse.

Peru er med Undtagelse af en Lav og sandig Kyststrand langs det stille Hav et høit Bjergland, opfyldt af Andeshjergenes vældige Fjeldmasser, mellem hvilke der ligge skjønne og frugtbare Dale. Den eiendommelige Natur her, hvor Fjeldene i en forholdsvis liden Bredde hæve sig fra en brændende Hede i Dalbunden til en bestandig Sne og Is paa Fjeldskammen, har fremkaldt de eiendommelige Forhold, hvori det i den senere Tid af Lægevidenskaben saa høit Rattede Kina (egentlig Kvina) Træ vøges. Barken af dette Træ afgiver, som bekjendt, den feberfjællende og nervestyrkende Kinin, hvoraf der i de senere Tider bruges utrolige Masser, saa at en enkelt Fabrikant (Howard i London) daglig benytter 2000 Pund Bark. Dette trives nemlig ikke uden i visse Laagebelter i den hede Zone. Hvor der ikke findes en

jevn Laage, udvikles ikke i Barken den heldbringende Kinin. Men i de hede Jordstrøg i Sydamerika stiger den af Middagsolen opbeholdte Luft fra de dybe Flodleier op for at møde de kolde Luftstrømme fra de sneklædte Toppe. Ved den stærke Afkjøling fortættes de opstigende Dampene til Laage eller til en stadig dryppende Regn, hvori Kinatræet udfolder hele sin Kraft. Paa Grund af denne usædvanlige Betingelse for Træets Trivsel, har det derfor været saare vanskeligt at overplante det til andre Lande. Den hensynsløse Nædhuggen, for hvilken det var udsat i sit Hjem, gjorde det til en Nødvendighed at søge at overføre det til andre Verdens egne, for at ikke Mennekket om kort Tid skulde miste det virksomste feberfjællende Mittel, som det kjendte. Saaledes forsøgte Franskmændene i Slutningen af Firtiaarene forgjæves at overplante det til Algier. Derimod lykkedes det i Femtiaarene for Hollænderne at faa det til at trives paa Java, og i Sektiaarene for Englænderne at overføre det til Ostindien og siden ogsaa til enkelte af Sydhavssøerne og til Australien. Nu er der altsaa Haab om, at man ikke blot skal faa beholde dette fortrinlige og for de af Koldfebere og Klimatfebere hjemsøgte varmere Lande næsten uundværlige Lægemittel, men ogsaa, at den almindeligere Dyrkning skal gjøre det muligt at ned sætte den endnu høie Pris derpaa og saaledes gjøre det lettere tilgængeligt.

G a a d e.

No. XLIX. (Logogriph.)

15 Bogstaver. 7. 6. 3. 2., en af det gamle Testaments Kvinder; 4. 5. 6. 3. 2., Fader til en af Patriarkerne; 1. 2. 3. 9. 6., bibelsk Kvindenavn; 12. 13. 14. 15., et Længdemaal; 8. 9. 10., en Drif; 11. 10., et Grundtal. Det Hele er en Ø udenfor Nordamerikas Kyst.

Opløsning paa Gaaden i No. 20:

No. XLVIII: Din; ind; Rid.

Blandinger — Nytt og Gammelt.

Smitte udbredt ved Bøger. I den nyere Tid har den medicinske Videnskab haft sin Opmærksomhed særlig fæstet paa Udbredelse af Smitstof, fornemmelig paa Aarsagerne til, at Sygdomme ere opstaaede, og den har fundet dem ikke alene i Vandet, i Klædedragten, i Luften eller i Afdødes Haar, men ogsaa i Bøger. Allerede tidligere har der været omtalt Tilfælde i den Retning, og der er al Grund til at agte paa den Kjendtgjerning, at Smitte kan udbredes ved Bøger; især er dette Tilfældet med Bøger fra Leiebiblioteker. I enkelte af disse Udlaanssteder byder man Abonnenterne Bøger, som allerede i mange Aar have været i utallige Læseses Hænder og som paafaldende bære Spor af, hvor meget de have været brugte.

Det er forunderligt, at selv velhavende, renlige, ja ofte med Hensyn til Renlighed meget nøieseende Folk tankeløst behandle Bøger, drage Hænde hen over dem eller ud af dem, uden at agte paa, at disse Bøger have været benyttede i de forskjelligste Sygesenge og ere gjennemtrængte af mange Menneskers Sved. Under saadanne Forhold er det vel muligt, at Smitstofte kan forplantes. Det simpleste Middel mod dette Onde vilde unegtelig være, kun at læse nye Bøger; men saadanne udlaanes ikke; dem maa man kjøbe. Lysten hertil er hos Publikum ikke stor, især naar Taler er om den egentlige Leiebibliotheksføde. Denne holdes næsten ganske oppe ved Hjælp af Leiebibliothekerne; herfra gaar den baade til de Fattiges Smaafluer

og til de Riges Sale og udbreder efter den af Lægerne udtalte Mening tidt smitsomme Sygdomme.

En Flyvemaskine er atter bleven tilbudt det preussiske Krigsministerium. Manden forlanger til Gjen gjæld for sin Opfindelse ikke andet end Obersts Karakter med Ret til at bære Husaruniform!

En ny Industri er i disse Dage opfundet i Frankrig. Den bestaar i Forsærdigelse af Løier af Dun. Omtrent 2 Skaalpund Dun giver 1 Kvadratfod Løi, hundrede Gange lettere og tre Gange varmere end det, der er forsærdiget af Lin. Det bliver aldrig krøllet og gjen nemtrænges ikke af Væde.

Babyloniske Oldsager. De af Oldgranskeren George Smith i Bagdad kjøbte Oldsager findes nu i det britiske Museum. Samlingen omfatter ca. 2000 Numre, deriblandt den berømte Løve med den ægyptiske Kong Sets Navn paa Brystet og en stor Mængde Lestæbler med babylonisk Kileskrift.

En meget let Prøve paa, om Røddvin er farvet med Anilin, kan man anstille ved Hjælp af et Stykke Kridt. Man lader en Draabe af Vinen falde paa Kridtet; strax efter er den rød baade ved naturlig og ved farvet Vin, men lidt senere bliver den violet ved naturlig Røddvin, medens Farven af den ved Anilin farvede Vin bliver uforandret rød.

De Abonnementer, som endnu ikke have betalt sin Kontingent for dette Aar, bedes venligt om snarest muligt at indsende samme. De, som desuden endnu staa til Rest for 1877 (naaflte endog for 1876), maa uopholdelig indsende Betaling. Saa snart denne indløber, skal Ryttering blive sendt; hvis den ikke kommer inden 2 Uger efter Afsendelsen af Pengene [eller for Pacific-Staternes Bedkommende inden 4 Uger], saa skriv igjen og meld det. Send Pengene paa en betryggende Maade, saa de ikke forsvinde undervejs.

Adresse:

S. Thronsdalen,

Drauer 14, Decorah, Iowa.

Rettelse. I forrige Nummer Side 636 er antørt, at Kardinal Mezzofanti forstod 24 Svov; det bedes rettet til 58.

Indhold: Philip Ashton eller den nye Robinson. — Skovstjernen. — Astronomiens nyeste Erobring. — Fra Sømandsmisshønen. — Fra Østerland. — Lidt fra Peru. — Gaade og Opløsning. — Blandinger-Nyt og Gammelt.

CITY SHOE STORE.

A. HANSON

handler

udelukkende med Sko og Støvler

af alle mulige Slags fra de bedste Fabriker baade i Ost og Vest. Stedet:
det gamle Gullikson-Store, Decorah, Iowa.

For 12 Cents

sendes portofrit et
Hefte, indeholdende

"To ældgamle Sange formæde", nemlig To:statsvisen og Den gylndue
Abc.; 5 for 50 Cents, 12 for \$1.00.

Adresse: K. Thronsen, Dr. 14. Decorah, Iowa.

380 Oktavsider

med udvalgt Læsning for 50 Cents,

nemlig **11te Bind** (1876 I) af "For Hjemmet", indholdende Fortællingen "To Sø-
stre" samt Pontoppidans Levnet. Skrevet af ham selv. "Messenær Andreas Niis" og meget
andet Læsestof. Noget saa Røstgenmælerer sælges saaleds for borte Pris. Vænt denne
Leilighed! Adresse: K. Thronsen, Dr. 14. Decorah, Iowa.

A. Gullikson & Bro.,

Decorah Iowa,

handler med

Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffeovne samt Kobber- og Blis-Varer,
Gaardsredskaber og Verktøi, Bygningsmaterialier saasom Binduesglas, Døre,
Blinds, Bygningspapir, Bløhhvidt og Olie.

Kobber- og Blisvarer reparerer. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

To Søstre.

De 4 første Hefter af "For Hjemmet" for
1876, indeholdende: **To Søstre**, Fortæl-
ling fra en norsk Fjeldbygd, foruden 13 større Artikler og 36 Blaz-
dinger, sendes portofrit til hvilkenomhelst Adresse her i Landet for 25 Cents.
Hele Bindet (12 Hefter, 384 Sider) sendes portofrit for 50 Cents.

Adresse: K. Thronsen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

J. H. Montgomery & Co.,

Apothekere og Boghandlere,

Decorah, Iowa.

Mediciner tilberedes omhyggeligt efter Lagers Recepter. En duelig og for-
sigtig norsk Expeditor er altid tilstede.

No. 7-24.

First National Bank

OF DECORAH, IOWA.

Udfører almindelige Bankforretninger. Kjøber og sælger Bæxler

paa

NORGE, SVERIGE og DANMARK

samt alle andre europæiske Lande.

Besørger Indførsning af Arvemidler og andre Fordringer i de skandinaviske og andre europæiske Lande.

Sælger Billetter for Befordring til og fra Norge, Sverige og Danmark og de øvrige europæiske Lande.

Forespørgsler i det norske og engelske Sprog besvares pr. omgaaende Post

James G. Gaston, Præsident.

A. Bradish, Vice-Præsident

Z. W. Burdick, Kasserer

Geo. S. Gardner, Assist. Kass.

Ole T. Møen, Tøller.

P. E. Haugen, A

Gier af

Decorah Marble Works.

Water Street, Decorah, Iowa.

Jeg tillader mig herved at gjøre Landmænd i Winneshiek og Allamakee Countier i Iowa, samt i Fillmore, Houston, Freeborn, Goodhue og Olmstead Countier i Minnesota, og forresten i hele den nordre Del af Iowa og sydlige Minnesota, opmærksomme paa, at jeg nu er istand til at opbevare alle Ordres med kort Bæxle. Jeg har sikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og billigt Arbejde. Da jeg ogsaa har norske Stenhuggere, har Landmænd den Fordel, at de kan faa sin Inscription feilfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret D^r. Harvey Miller og W. Nickel.

Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive mig, samt angive hvor kostbar Sten han ønsker, og jeg skal da sende ham Tegninger med vedføjet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar, han udvælger, tilligemed Ordre, og Inscription samt nærmeste Fragt-Office.

P. E. Haugen.